

เส้นทางสู่ขบวนการต่อสู้ในชายแดนภาคใต้

รายงานเอเชียฉบับที่ 170 - 22 มิถุนายน 2552

สารบัญ

บทคัดย่อ	1
I. บทนำ	3
II. ระบบการศึกษาในภาคใต้ของไทย	5
ก. ปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	5
ข. ตาดีกา	7
ค. โรงเรียนรัฐบาล	8
III. ขั้นตอนการชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการ	9
ก. การคัดเลือก การแบ่งแยกและการปลูกฝังความคิด	9
ข. การสาบานตน	11
ค. การปลูกฝังความคิด การเริ่มต้น การฝึกร่างกายและการทหาร	12
IV. ฐานทางอุดมการณ์	14
ก. อาณาจักรปาตานีอัน “รุ่งเรือง”	14
ข. การกดขี่ข่มเหงโดยรัฐไทย	16
ค. การต่อสู้แบบ “ญิฮาด”	18
V. โครงสร้างการปฏิบัติการของขบวนการ	23
VI. บทสรุป	25
ภาคผนวก	
ก. แผนที่ประเทศไทย	26
ข. แผนที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย	27
ค. ข้อมูลเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตในชั้นเนตไครซิสกรุป	28
ง. รายงานไครซิสกรุปเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียตั้งแต่ปี 2549	29
จ. รายชื่อคณะกรรมการไครซิสกรุป	32

เส้นทางสู่ขบวนการต่อสู้ในชายแดนภาคใต้

บทคัดย่อ

ในขณะที่ผู้นำของไทยกำลังวุ่นวายกับการแก้ไขปัญหาทางการเมืองในกรุงเทพฯ การคัดเลือกสมาชิกเข้าสู่ขบวนการก่อความไม่สงบในภาคใต้ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันการศึกษาเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คนมลายูมุสลิม นักเรียนจำนวนหนึ่งเห็นด้วยกับแนวคิดการจับอาวุธขึ้นสู้กับรัฐซึ่งการต่อสู้ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการยุติธรรมสากล แต่ทว่าเป็นกลุ่มกบฏชาติพันธุ์นิยมที่มีประวัติศาสตร์เป็นของตนเองและต้องการเรียกร้องการกลับคืนมาของอาณาจักรปาตานีอันรุ่งเรืองในอดีต การขยายตัวของความคิดในการแบ่งแยกดินแดนส่วนหนึ่งเป็นผลจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐและเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจของไทย นอกจากนี้นโยบายการรวบอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินไว้ที่ศูนย์กลางก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่งต่อการแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น รัฐบาลควรจะเปลี่ยนแปลงนโยบายและวิถีปฏิบัติเช่นนี้พร้อมกับการจัดการความคับแค้นใจต่อความไม่เป็นธรรมออกไปจากความรู้สึกของคนมลายูมุสลิมเพื่อสร้างสันติภาพอันถาวรให้เกิดขึ้นในพื้นที่

ระบบการศึกษาในภาคใต้นั้นค่อนข้างซับซ้อน มีตั้งแต่โรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ไปจนถึงโรงเรียนปอเนาะดั้งเดิม ซึ่งเป็นโรงเรียนกินนอนขนาดเล็ก ขบวนการได้แฝงตัวเข้าไปดำเนินกิจกรรมชักชวนเยาวชนมุสลิมเข้าเป็นสมาชิกและปลุกฝังอุดมการณ์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นโรงเรียนมีขนาดใหญ่ ทันสมัยและพร้อม ห้องเรียนเป็นสถานที่แรกของเส้นทาง การเข้าสู่ขบวนการ ผู้ที่ทำหน้าที่หาสมาชิกใหม่จะชักชวนให้นักเรียนที่มีแวว ได้แก่บุคคลที่มีความเคร่งครัดในศาสนา มีความรู้สึกเจ็บแค้นกับประวัติศาสตร์ของการถูกกดขี่และการถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงมีความคิดในการทำสงครามยุติธรรมไปร่วมการอบรม การปลุกฝังแนวคิดอาจจะดำเนินการในมัสยิดหรือแฝงตัวในรูปของการฝึกฟุตบอล เมื่อตกลงเข้าเป็นสมาชิกแล้วสมาชิกใหม่จะต้องทำการสาบานตนและเข้าฝึกร่างกายและอาวุธก่อนที่จะได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติการในระดับหมู่บ้าน

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นสถานที่เพียงแห่งเดียวที่ถูกใช้ในการปลุกฝังอุดมการณ์ของเยาวชนมลายูมุสลิมและไม่ว่าทุกโรงเรียนจะถูกใช้ในการบ่มเพาะการต่อต้านรัฐ แม้แต่ในโรงเรียนที่ถูกใช้ในการดำเนินกิจกรรมของขบวนการก็เชื่อว่าผู้บริหารโรงเรียนครูและนักเรียนทั้งหมดจะรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้น ยังไม่ต้องพูดถึงประเด็นที่ว่า จะเห็นด้วยกับวิธีการเช่นนี้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการหาสมาชิกใหม่เพราะจำนวนนักเรียนที่มากถูกใช้เป็นเกราะกำบังให้กับขบวนการซึ่งมีครูเป็นส่วนสำคัญในการหาสมาชิก

เจ้าหน้าที่ความมั่นคงของไทยและนักวิเคราะห์อิสระบางคนเชื่อว่า กลุ่มบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตเป็นแกนหลักของขบวนการก่อความไม่สงบ โดยดำเนินการแบบหน่วยอิสระ สมาชิกระดับล่างไม่รู้ถึงองค์กรใหญ่ที่อยู่เหนือกลุ่มที่ตนเองร่วมปฏิบัติการอยู่ ขบวนการนี้ดูจะมีความเป็นอิสระในการดำเนินงานค่อนข้างสูง โดยสมาชิกในแต่ละพื้นที่ที่สามารถที่จะเลือกเป้าหมายและดำเนินงานทางการเมืองด้วยตัวเอง โครงสร้างเช่นนี้ทำให้ขบวนการยังคงเคลื่อนไหวต่อไปได้ แม้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจจะพยายามทำลายเครือข่ายเหล่านี้

ผู้กำหนดนโยบายควรระมัดระวังการใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนสูง ทั้งชาวพุทธและมุสลิมต่างก็เป็นเหยื่อในการต่อสู้ที่ถูกมองว่าเป็นการต่อสู้ระหว่างรัฐไทยพุทธกับกบฏมลายูมุสลิม มีผู้เสียชีวิตกว่า 3,400 คนนับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมาและเหยื่อที่เสียชีวิตเป็นคนมุสลิมมากกว่าคนพุทธ คนมุสลิมหลายคนในจำนวนนั้นถูกมองว่าเป็นผู้ทรยศต่ออิสลาม กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้ใช้การสาบานตนในการควบคุมสมาชิกในขบวนการซึ่งเป็นความคิดท้องถิ่นที่นักรบญิฮาดสากลปฏิเสธ ขบวนการใช้เวทมนตร์คาถาในการปกป้องนักรบจากภัยอันตรายแต่ในขณะเดียวกันก็มีการเผยแพร่วิดีโอคลิปทางเว็บไซต์ยูทูบและวีซีดี การปฏิบัติการส่วนใหญ่ของขบวนการก็ยังคงจำกัดอยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทยแม้ว่าจะมีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเผยแพร่ความคิด

โคราชกรุปได้เคยกล่าวก่อนหน้านี้ว่าขบวนการนี้แทบจะไม่มีร่องรอยอิทธิพลจากอุดมการณ์ซาลาฟิญาฮ์ (salafi jihadism) ซึ่งเป็นฐานคิดของกลุ่มอัล-เคดาและกลุ่มเจมาห์ อิสลามียาห์ ผู้ก่อความไม่สงบบางส่วนนับถือแนวคิดซาลาฟิอ์ในสายที่เชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถาและไม่นิยมแนวคิดแบบบริสุทธิที่พวกเขาเรียกว่า “วะฮาบี” แม้ว่าจะมีชาวมาเลเซียจำนวนหนึ่งถูกจับกุมในภาคใต้ในขณะที่จะเข้าร่วมการต่อสู้ แต่ก็ไม่มีหลักฐานว่ามีกลุ่มญิฮาดจากนอกประเทศเข้าร่วมในขบวนการต่อสู้ในภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด และถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในเชิงอุดมการณ์กับแนวคิดซาลาฟิญาฮ์ ขบวนการก็ได้ใช้ภาษาทางศาสนาและญิฮาดในการอธิบายการต่อสู้ เพราะญิฮาดเป็นภาษาที่ทรงพลังในหมู่สมาชิกและฐานมวลชนที่พวกเขาต้องการที่จะเข้าไปมีอิทธิพลทางความคิด

แม้ว่าการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรียกยิม ชินวัตรจะยังคงดำเนินต่อไป (ซึ่งก็นับเป็นความรุนแรงเช่นกัน) ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินการลดเงื่อนไขทางการเมืองที่เดิมเชื้อไฟให้การต่อต้าน ซึ่งได้แก่การไม่เคารพต่ออัตลักษณ์และภาษาของชาวมลายูมุสลิม การไม่รับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการขาดตัวแทนของพวกเขาในโครงสร้างการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและรัฐบาล หากปราศจากมาตรการเหล่านี้แล้ว การปราบปรามที่รุนแรงหรือความพยายามที่จะปลูกฝังความคิดชาตินิยมแบบไทยในหมู่คนมลายูมุสลิมผ่านกระบวนการอบรมความคิดความเชื่อก็รังแต่จะสร้างความโกรธแค้นให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและเป็นเงื่อนไขให้เกิดนักต่อสู้รุ่นใหม่เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ และหล่อเลี้ยงให้ความขัดแย้งยืดเยื้อยาวนาน

กรุงเทพฯ/ บรัสเซลส์ 22 มิถุนายน 2552

เส้นทางสู่ขบวนการต่อสู้ในชายแดนภาคใต้

I. บทนำ

แม้ว่าวิกฤตการณ์การเมืองไทยได้เบี่ยงเบนความสนใจไปจากปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ แต่ก็เชื่อว่าปัญหาดังกล่าวจะหมดสิ้นไปด้วยการเพิกเฉย¹ การทำความเข้าใจว่าใครบ้างคือผู้ที่ถูกชักชวนเข้าร่วมขบวนการดังกล่าว โดยผู้ใดและอย่างไรจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่การปราบปรามขบวนการซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2550 สามารถทำให้ความรุนแรงบรรเทาลงเป็นระยะเวลาสิบแปดเดือน แต่แนวโน้มตั้งแต่เดือนมกราคม 2552 เป็นต้นมา สถานการณ์กลับรุนแรงขึ้นอีก ขบวนการก่อความไม่สงบยังคงระดมสมาชิกใหม่อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามด้วยการปลุกความคิดชาตินิยมมลายู (Malay nationalism) ซึ่งขัดแย้งกับประวัติศาสตร์ของรัฐไทยพุทธ รวมถึงการตอกย้ำความรู้สึกร่วมเรื่องการไม่ได้รับความเป็นธรรม²

ประวัติศาสตร์ “อันรุ่งเรือง” ของอาณาจักรปาตานีได้ถูกใช้เป็นฐานในการสร้างขบวนการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรง การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมโดยฝ่ายรัฐที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมาได้ผลักดันให้ผู้ที่มีแนวโน้ม

เป็นนักต่อสู้ทั้งหลายมุ่งสู่ขบวนการ แม้ว่าฐานคิดของขบวนการยังเป็นชาตินิยมอยู่ แต่มีการนำคำศัพท์ศาสนาอิสลามมาใช้ในการอธิบายการต่อสู้ เช่น เรียกการต่อสู้ว่าเป็นการ “ญิฮาด” (ทำสงครามศาสนา) เพื่อต่อต้านชาวไทยพุทธที่พวกเขาเรียกว่า “พวกนอกศาสนา” ถึงแม้ว่าจะอธิบายเช่นนั้น ผู้ที่ถูกสังหารมากที่สุดจากการใช้ความรุนแรงนับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมากลับเป็นชาวมุสลิมมากกว่าชาวพุทธ

การชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการและการปลุกฝังอุดมการณ์โดยส่วนใหญ่จะกระทำอย่างปิดลับโดยเชื่อว่าเป็นการปฏิบัติการของกลุ่มบิอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนต (Barisan Revolusi Nasional – Coordinate – แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายู) ซึ่งมีรูปแบบการจัดตั้งเป็นหน่วยอิสระย่อยๆ บิอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตเป็นหนึ่งในสามกลุ่มที่แตกตัวออกมาจากขบวนการบิอาร์เอ็นดั้งเดิมที่ก่อตั้งขึ้นในปี 2506 โดยครูใหญ่ของโรงเรียนสอนศาสนาแห่งหนึ่งเพื่อต่อต้านการบังคับให้โรงเรียนสอนศาสนาแบบดั้งเดิมหรือปอเนาะต้องจดทะเบียนและสอนหลักสูตรสามัญในโรงเรียน ชาวมลายูมุสลิมหลายคนมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความพยายามที่จะลบเลือนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาของพวกเขา ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ขบวนการดังกล่าวได้แยกตัวเป็นสามกลุ่ม คือ บิอาร์เอ็น-อูลามา บิอาร์เอ็น-กองเกรส และบิอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนต³

เชื่อกันว่าบิอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดและเคลื่อนไหวมากที่สุดในปัจจุบันโดยจะใช้ปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่งเป็นสถานที่ชักชวนสมาชิกเข้าสู่ขบวนการ ขบวนการนี้ไม่มีการประกาศเจตจำนงทางการเมืองอย่างชัดเจนและไม่มีการนำทางการเมืองที่เปิดเผยซึ่งทำให้เราไม่ทราบแน่ชัดว่าการเรียกร้องเอกราชจะสามารถลดทอนเป็นสิทธิในการปกครองตนเองมากขึ้น (greater autonomy) ภายใต้รัฐไทยได้หรือไม่

1 จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและบางส่วนของสงขลาครั้งหนึ่งเคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรปาตานีที่ถูกสยามผนวกเมื่อปี 2445 ครอบคลุมเหตุไว้ด้วยว่ามีการใช้คำสะกดทั้ง “ปัตตานี” และ “ปาตานี” ในการกล่าวถึงอาณาจักรปาตานีเดิม รายงานฉบับนี้ใช้คำว่า “ปาตานี” เมื่ออ้างถึงอาณาจักรในอดีตและใช้คำว่า “ปัตตานี” ในการกล่าวถึงชื่อจังหวัดในปัจจุบัน

2 ใคร่ขอสรุปได้เผยแพร่งานเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ก่อนหน้านี้ ดังนี้ รายงานเอเชีย ฉบับที่ 80, ประเทศไทย: วิกฤตการณ์การเมืองกับปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ (Thailand: Political Turmoil and the Southern Insurgency), 28 สิงหาคม 2551; รายงานเอเชียฉบับที่ 140, เหตุการณ์ภาคใต้ของไทย: ปัญหาเกี่ยวกับกองกำลังทหารพรานและอาสาสมัครชาวบ้าน (Southern Thailand: The Problem with Paramilitaries), 23 ตุลาคม 2550; รายงานเอเชีย ฉบับที่ 129, เหตุการณ์ภาคใต้ของไทย: ผลกระทบจากรัฐประหาร (Southern Thailand: The Impact of the Coup), 15 มีนาคม 2550; รายงานเอเชียฉบับที่ 105, พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย: ไม่ใช่ทางออก (Thailand's Emergency Decree: No Solution), 18 พฤศจิกายน 2548; และรายงานเอเชียฉบับที่ 98, ปัญหาภาคใต้ของไทย: การลุกฮือไม่ใช่สงครามศาสนา (Southern Thailand: Insurgency, Not Jihad), 18 พฤษภาคม 2548.

³ Crisis Group Report, *Southern Thailand: The Impact of the Coup*, op. cit., p. 19.

⁴ Wan Kadir Che Man, *Muslim Separatism: The Moros of the Southern Philippines and the Malays of Southern Thailand* (Oxford, 1990), p. 99.

ขบวนการอื่นๆ ที่มีบทบาทน้อยกว่าแต่มีเป้าหมายร่วมกัน ได้แก่ พูโล (Patani United Liberation Organisation – องค์การกู้เอกราชสหปัตตานี) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี 2511 ผู้นำของกลุ่มพูโลส่วนใหญ่อยู่ในต่างประเทศและดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากกว่าการทหาร มีขบวนการอีกสองกลุ่มคือกลุ่มบีไอพีพี (Barisan Islam Pembebasan Patani - แนวร่วมอิสลามปลดปล่อยปัตตานี) ซึ่งตั้งขึ้นในปี 2529 และกลุ่มจีเอ็มไอพี (Gerakan Mujahidin Islam Patani - มูจาฮิดีนอิสลามปัตตานี) ตั้งขึ้นในปี 2538 แต่บทบาทของทั้งสองกลุ่มในการเคลื่อนไหวในปัจจุบันนั้นมีไม่มากนัก

ความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อระหว่างกลุ่มพลังอำนาจเก่าและอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรที่ถูกโค่นด้วยการรัฐประหารได้เบี่ยงเบนความสนใจของรัฐบาลไปจากปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ตั้งแต่ต้นปี 2551 เป็นต้นมา ความไร้เสถียรภาพของรัฐบาลหลายชุดหลังการรัฐประหารในปี 2549 เป็นอุปสรรคต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ ในช่วงปี 2551 รัฐบาลของพรรคพลังประชาชนซึ่งเป็นหุ่นเชิดของทักษิณก็วุ่นวายอยู่กับการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเองท่ามกลางการชุมนุมประท้วงของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลและมอบอำนาจการบริหารจัดการกับปัญหาภาคใต้เกือบทั้งหมดให้อยู่ในมือทหาร

รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคประชาธิปัตย์และนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะซึ่งเข้ารับตำแหน่งในเดือนธันวาคมปี 2551 ได้แสดงเจตจำนงที่จะนำการกำหนดนโยบายภาคใต้กลับคืนมาจากการทหาร รัฐบาลได้วางแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาโดยมองว่าปัญหาภาคใต้มีมิติที่หลากหลาย ทั้งความมั่นคง การศึกษา ความยุติธรรม และการพัฒนา⁵ และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีซึ่งประกอบไปด้วยรัฐมนตรีหลายกระทรวงและข้าราชการระดับอาวุโสเพื่อรับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับภาคใต้โดยเฉพาะ รัฐบาลได้ประกาศว่าจะดำเนินการเพิ่มอำนาจให้กับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ด้วยการออกกฎหมายใหม่มารองรับสถานะของศอ.บต.และทบทวนกฎหมายพิเศษต่างๆ ที่มีมาตรการที่รุนแรง

แม้ว่านโยบายเหล่านี้จะฟังดูเป็นสิ่งที่ดีแต่ยังไม่มีความเปลี่ยนแปลงใดๆ ในพื้นที่ อีกทั้งความชอบธรรมของรัฐบาลอภิสิทธิ์ก็ถูกท้าทายจากการชุมนุมประท้วงของผู้สนับสนุนทักษิณซึ่งหลายครั้งก็ปะทุเป็นความรุนแรง การที่รัฐบาลต้องพึ่งพาทหารในการปราบปรามผู้ชุมนุมประท้วงและการรักษาอำนาจของตนเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจที่จะดำเนินนโยบายใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาในภาคใต้⁶

ข้อมูลในรายงานฉบับนี้มาจากการสัมภาษณ์ครูสอนศาสนาและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวใต้ดินในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2550 จนถึงเดือนมีนาคม 2552 เนื่องด้วยความอ่อนไหวของเนื้อหา รายชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์จะไม่ถูกเปิดเผยในรายงานฉบับนี้

⁵ ข้อเสนอของรัฐบาลนี้มาจากการแถลงข่าวของนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่สำนักงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาคีส่วนหน้า จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2552 และคำกล่าวปิดประชุมของนายอภิสิทธิ์ในการประชุมเรื่อง “วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร” เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2552 ที่กรุงเทพฯ

⁶ ข้อมูลบางส่วนที่ใช้ในรายงานฉบับนี้อ้างอิงจากการสืบสวนสอบสวนของทหารและตำรวจ โคราชกรุปตระหนักดีว่าข้อมูลของหน่วยงานความมั่นคงเหล่านี้อาจมีอคติที่เกิดจากความเข้าใจพื้นฐานและมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อสถานการณ์ภาคใต้และได้พยายามตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้จากแหล่งอื่นๆ เท่าที่จะทำได้ แต่การพิสูจน์ข้อมูลเหล่านี้ยังเป็นเอกเทศบางครั้งก็กระทำไม่ได้

II. ระบบการศึกษาในภาคใต้ของไทย

โรงเรียนเป็นช่องทางสำคัญในการรับคนเข้าร่วมขบวนการเพราะสถานศึกษาเป็นพื้นที่แห่งการต่อสู้ทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์ที่เป็นรากของความขัดแย้ง ชาวมลายูมุสลิมหลายคนมองว่าโรงเรียนรัฐบาลเป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะความเป็นไทย ในขณะที่รัฐบาลก็มองโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามว่าเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมมลายู สถาบันการศึกษาต่างๆในภาคใต้ตอนล่างซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมนั้นมีความหลากหลายมากก่อนที่ความรุนแรงจะปะทุขึ้นในปี 2547 ก็ไม่ได้มีการควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง⁷ โดยความหลากหลายของสถาบันการศึกษาเหล่านี้เป็นผลของความพยายามที่จะผสมผสานความรู้ทางศาสนาและทางโลกเข้าด้วยกัน ความรู้ทางศาสนานั้นมีความสำคัญต่ออัตลักษณ์ของชาวมลายู ในขณะที่ความรู้ทางโลกทำให้พวกเขามีทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเพื่อนำการเรียนการสอนวิชาสามัญเข้าสู่โรงเรียนเหล่านั้นเป็นแรงกระตุ้นให้โรงเรียนขยายตัวอย่างรวดเร็วและบางแห่งมีนักเรียนหลายพันคน ปัจจุบันมีนักเรียนกว่าหนึ่งแสนคนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยซึ่งฝ่ายความมั่นคงเชื่อว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานที่สำคัญในการหาสมาชิกใหม่เข้าสู่ขบวนการ ทางกรมประเมินว่าขณะนี้ขบวนการมีสมาชิกที่ปฏิบัติการทางทหารอยู่ระหว่าง 1,800 ถึง 3,000 คน⁸ นโยบายในการให้เงินทุนสนับสนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นดูเหมือนว่าจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ กล่าวคือเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างนักเรียนชาวมุสลิมและชาวพุทธในระบบโรงเรียนซึ่งเอื้อต่อ

การเติบโตของกระบวนการสร้างความคิดแบบสุดโต่งมากยิ่งขึ้น

ก. ปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นับแต่อดีตการศึกษาศาสนาอิสลามในภาคใต้มีศูนย์กลางอยู่ที่ปอเนาะซึ่งได้รับการสนับสนุนจากชุมชน⁹ ปอเนาะเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นโรงเรียนกึ่งนอนสร้างขึ้นมาง่าย ๆ ด้วยกระท่อมไม้ไผ่ชาวมุสลิมไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดจะเรียนรวมกันเป็นกลุ่มหรือที่เรียกว่า *ฮาลาเกาะห์* (Halaqah) โดยนั่งล้อมวงรอบๆ โต๊ะครูเพื่อรับฟังคำสอน โดยการเรียนการสอนจะใช้ภาษามลายูเป็นหลัก ส่วนมากโต๊ะครูจะไม่มีวุฒิการศึกษาตามระบบสมัยใหม่และปอเนาะก็ไม่มีระบบการวัดผลคะแนนหรือการสอบ ไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียนจากนักเรียนในโรงเรียนปอเนาะ ครูส่วนใหญ่จึงเลี้ยงชีพด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การกรีดยาง¹⁰

รัฐบาลมองปอเนาะว่าเป็นอุปสรรคต่อความพยายามที่จะผนวกชาวมลายูมุสลิมให้กลมกลืนเข้ากับสังคมส่วนใหญ่เพราะปอเนาะไม่มีหลักสูตรสามัญและไม่ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอน¹¹ นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมารัฐบาลได้พยายามที่จะนำหลักสูตรภาษาไทยมาใช้ในปอเนาะ มีการให้เงินสนับสนุนและจัดหาครูมาสอนวิชาสามัญโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างให้เด็กเหล่านี้มีความภักดีต่อรัฐ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนเหล่านี้จะได้รับวุฒิปัตร์เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ต่อมาภายหลังรัฐบาลได้ประกาศว่าจะปิดปอเนาะที่ไม่ยอมจดทะเบียนภายในปี 2514 รวมถึงห้ามไม่ให้มีการเปิดปอเนาะแห่งใหม่¹²

⁷ ปี 2547 มักจะถูกนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นครั้งใหม่ของขบวนการต่อต้านรัฐไทย โดยเริ่มจากการบุกปล้นคลังอาวุธในค่ายทหารเมื่อวันที่ 4 มกราคม อย่างไรก็ตามมีการลอบโจมตีเกิดขึ้นหลายครั้งก่อนหน้านี้ซึ่งน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเดียวกัน รายงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษระบุว่ามีการปล้นอาวุธอย่างน้อยสามครั้งระหว่างปี 2545 และ 2546 โดยมีการปล้นอาวุธปืนจำนวน 33 กระบอกจากหน่วยทหารที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2545 และอาวุธปืนอีกสิบเก้ากระบอกจากอำเภอธารโต จังหวัดยะลา และอีกสิบสามกระบอกจากอำเภอสือริน จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 อ้างอิงจากข้อมูลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

⁸ ข้อมูลนี้มาจากการประเมินของตำรวจและเอกสารที่พบในบ้านของครูสอนศาสนาที่เชื่อกันว่าเป็นผู้นำคนสำคัญของกลุ่มบีอาร์เอ็น โคออร์ดิเนท การอธิบายประเด็นนี้ในรายละเอียดในส่วนที่ห้าของรายงานฉบับนี้ สำหรับจำนวนนักเรียนที่เรียนอยู่ในระบบโรงเรียนสอนศาสนาประเภทต่างๆ ดูเชิงอรรถที่ 17

⁹ ปอเนาะเป็นภาษาท้องถิ่นที่มีความหมายเดียวกันกับคำว่า pondok ในภาษามลายูที่มีรากมาจากคำว่า funduk ในภาษาอูริกซึ่งหมายถึงที่พักหรือโรงแรม ดู Ibrahim Narongraksakhet, "Educational Change For Building Peace In Southern Border Provinces of Thailand", in Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt (eds.), *Understanding Conflict and Approaching Peace in Southern Thailand* (Bangkok, 2006), p. 134.

¹⁰ ศรีศักร วัลลิโภดม, *เราคือปอเนาะ*, (กรุงเทพฯ: 2550), หน้า 51

¹¹ Surin Pitsuwan, *Islam and Malay Nationalism : A Case Study of the Malay-Muslims of Southern Thailand* (Bangkok, 1985), p. 188. ดูคำอธิบายถึงความพยายามของรัฐไทยในการใช้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสร้างคามกลมกลืน (assimilation policies) ใน Crisis Group Reports, *Southern Thailand: Insurgency Not Jihad*, op. cit., pp.7 - 8; and *Southern Thailand: The Impact of the Coup*, op. cit., pp. 20 - 21.

¹² ในปีนั้น มีปอเนาะจดทะเบียนทั้งหมด 426 แห่งและเปลี่ยนชื่อเรียกเป็น "โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม", ศรีศักร วัลลิโภดม, *เราคือปอเนาะ*, อ้างแล้ว, หน้า 60 - 61

นโยบายดังกล่าวถูกต่อต้านอย่างมาก ครูที่รัฐบาลจัดหามาให้นั้น ถูกมองว่าเป็นคนนอกศาสนากลุ่มแรกที่เข้าไปสอนในปอเนาะ การใช้ภาษาไทยซึ่งนับว่าเป็นภาษา “ต่างถิ่น” มาสอนนักเรียนมลายูมุสลิม และห้ามใช้ภาษามลายูเป็นสื่อในการเรียนการสอนถูกมองว่าเป็น การดูหมิ่นปอเนาะอย่างมาก ผู้ปกครองมีปฏิกิริยาต่อต้านโดยส่งลูก ไปเรียนในต่างประเทศแทน¹³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตะวันออกกลาง ไม่มีการจดทะเบียนปอเนาะอีกเลยนับตั้งแต่ปี 2514 จนกระทั่งถึงปี 2548 ที่ทางการได้ดำเนินการจดทะเบียนปอเนาะอีกครั้งภายหลัง จากความรุนแรงปะทุขึ้น แต่ในช่วงเวลานั้นได้มีปอเนาะหลายแห่ง เกิดขึ้นใหม่โดยไม่ได้ขออนุญาตจากทางการ¹⁴

กระบวนการทำให้ปอเนาะ “ทันสมัย” และขยายตัวอย่างมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน 2525 ซึ่งมีการกำหนดประเภทโรงเรียนที่เรียกว่า “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม” ขึ้น¹⁵ โรงเรียนเหล่านี้จะมีระบบการเรียนการสอนแบบ สมัยใหม่ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากปอเนาะดั้งเดิม จากที่เคยนั่งเรียน ในบ้านไม้ธรรมดายกพื้นสูงกลายเป็นห้องเรียนในอาคารคอนกรีต ทันสมัยสูงหลายชั้น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่ง บริหารแบบแสวงหากำไรและได้รับเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนเป็น รายหัวจากรัฐบาล¹⁶ ในขณะที่นักเรียนในปอเนาะดั้งเดิม ส่วนใหญ่ มีเพียงหลักสิบ นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมี จำนวนหลายพันคน

¹³ Surin Pitsuwan, *Islam and Malay Nationalism*, op. cit., p. 196.

¹⁴ Duncan McCargo, *Tearing Apart the Land: Islam and Legitimacy in Southern Thailand* (Ithaca and London, 2008), p. 39.

¹⁵ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียน เอกชนปี 2525 โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรสามัญและศาสนา อยู่ภายใต้มาตรา 15 (1) ในขณะที่ปอเนาะที่สอนเฉพาะวิชาศาสนาอยู่ภายใต้มาตรา 15 (2)

¹⁶ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ดำเนินงานโดยมูลนิธิที่ไม่แสวงหากำไร และไม่ได้เก็บค่าเล่าเรียนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเป็นรายปีเป็นจำนวนตั้งแต่ 10,556 บาทถึง 12,947 บาทต่อนักเรียนหนึ่งคน ในขณะที่โรงเรียนที่เก็บค่า เล่าเรียนจะได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60, ศรีศักร วัลลิโภดม, *เราคือปอเนาะ*, อ่างแล้ว, หน้า 61 และโครชกรูปสัมภาษณ์, อนันต์ สาโร เจ้าหน้าที่กระทรวง ศึกษาธิการ, ปัตตานี, 11 ตุลาคม 2551 นักเรียนที่เลือกเรียนเฉพาะวิชาศาสนา ได้รับเงินอุดหนุนเป็นจำนวนที่น้อยกว่ามาก ปอเนาะที่จดทะเบียนทั้งภายใต้ มาตรา 15 (2) ของ พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชนและที่ขึ้นทะเบียนเป็น “สถาบันปอเนาะ” หลังปี 2547 ได้รับเงินอุดหนุนสำหรับครูสอนศาสนาระหว่าง 4,000 ถึง 8,000 บาทต่อเดือน โดยขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้น นอกจากนี้ ปอเนาะยังได้รับเงินอุดหนุนอีกเดือนละ 1,000 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายในการ บริหาร

การที่โรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมากเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ขบวนการ ก่อความไม่สงบเข้าไปเคลื่อนไหวเพราะนอกจากมีจำนวนผู้ที่มี ศักยภาพที่จะเข้าร่วมขบวนการมากแล้ว ยังเป็นเกราะกำบังความ ปลอดภัยอีกด้วย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารของโรงเรียนอาจไม่สามารถดู แลนักเรียนและครูทั้งในและนอกห้องเรียนได้อย่างทั่วถึง โรงเรียน เหล่านี้มักมีครูสอนศาสนาหรือที่เรียกว่า “อุstadh” รุ่นหนุ่มหลายคน ซึ่งบางคนจบการศึกษาจากประเทศในตะวันออกกลางหรือประเทศ มุสลิมอื่นๆ ในขณะที่ปอเนาะดั้งเดิมมีลักษณะที่แตกต่างมาก¹⁷ ส่วน ใหญ่ปอเนาะจะบริหารโดยโต๊ะครูคนเดียวซึ่งมักจะเป็นผู้สูงอายุและ ได้รับการศึกษาในท้องถิ่น

ทางการมองว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่งเป็นแหล่ง บ่มเพาะผู้ก่อความไม่สงบ สะเปออิง บาซอ อดีตครูใหญ่โรงเรียน ธรรมวิทยามูลนิธิในจังหวัดยะลาซึ่งมีนักเรียนกว่า 6,000 คนได้ หลบหนีไปเมื่อปี 2547 ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเตรียม จับตัวเขาในข้อหาเป็นผู้นำคนสำคัญของบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนท ครูหลายคนจากโรงเรียนดังกล่าวได้ถูกสังหารในเหตุการณ์ที่เชื่อว่า เกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบ แม้จะไม่ใช่ที่แน่ชัดว่าใครเป็นผู้ อยู่เบื้องหลังการเสียชีวิตเหล่านั้น

ในปี 2548 อุstadhจำนวนแปดคนซึ่งส่วนใหญ่สอนที่โรงเรียนแห่งนี้ ถูกดำเนินคดีข้อหาก่อการกบฏ ซึ่งเป็นคดีที่กรมสอบสวนคดี พิเศษเป็นผู้รับผิดชอบ¹⁸ การพิจารณาคดีได้ถูกระงับในต้นปี 2550 เพราะ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นต้องการ ส่งสัญญาณสร้างความสมานฉันท์ การระงับคดีเกิดขึ้นหลังจากที่ พล.อ.สุรยุทธ์ได้ไปเยือนโรงเรียนธรรมวิทยาร่วมกับกล่าวว่ารัฐบาล

¹⁷ ในปี 2550 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและปอเนาะทั้งหมด 136 แห่งที่จดทะเบียนตาม พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งทำการสอนนักเรียน 91,982 คน ในขณะที่นักเรียนที่เรียนอยู่ที่สถาบัน ปอเนาะมีจำนวน 15,071 คน คูอิบราฮิม ณรงศรีรักษาเขต, “การศึกษาในดินแดน มลายู”, ใน *รายงานโครงการประชุมทางวิชาการเรื่องมลายูกับรัฐไทยในมิติ ประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม* (ปัตตานี: 2551), หน้า 195, 201 และ คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของ มนุษย์ คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *ความขัดแย้งระหว่าง การพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้* (กรุงเทพฯ: 2550), หน้า 51, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้เปิดสอนในระดับประถมศึกษาเพิ่ม มากขึ้นในปลายปีที่ผ่านมาและดึงนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลไปมากขึ้นเรื่อยๆ

¹⁸ โครชกรูปสัมภาษณ์, ทวี สอดส่อง, อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ, กรุงเทพฯ, 7 มกราคม 2552

จะถือ “บัญชีดำ” ของผู้ก่อความไม่สงบ¹⁹ อุตสาหกรรมเปิดคนหลบหนี หลังจากได้รับการประกันตัวและสองคนในจำนวนนั้นเสียชีวิตจากการปะทะกับเจ้าหน้าที่ความมั่นคง²⁰

โรงเรียนสัมพันธวิทย์ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ “สีแดง”²¹ ในอำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาสเป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเชื่อว่าเป็นฐานที่มั่นของผู้ก่อความไม่สงบ นายมะแซ อุเซ็งซึ่งเป็นอดีตอูฐตาของโรงเรียนแห่งนี้ถูกทางการเพ่งเล็งว่าเป็นผู้นำคนหนึ่งของกลุ่มบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนต เอกสารแผนบันไดเจ็ดขั้นที่ถูกค้นพบที่บ้านของเขาเมื่อเดือนพฤษภาคม 2546 มักจะถูกกล่าวอ้างว่าเป็นแผนการดำเนินการทางการเมืองของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเพื่อการแบ่งแยกดินแดน ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกสองแห่งคืออูฐตาวิทยาและอิสลามบูรพาถูกปิดในปี 2548 และ 2550 ตามลำดับภายหลังจากที่เจ้าหน้าที่ความมั่นคงได้เข้าตรวจค้นและระบุว่าพบหลักฐานการเคลื่อนไหวเพื่อก่อความไม่สงบซึ่งรวมถึงเอกสารแผนบันไดเจ็ดขั้น²²

ข. ตาติกา

ตาติกาเป็นสถานที่สอนวิชาศาสนาสำหรับเด็กมุสลิมระดับประถมซึ่งมาเสริมโรงเรียนประถมของรัฐบาล²³ ตาติกาส่วนใหญ่บริหารโดยชุมชนและมักจะขึ้นกับมัสยิด ตาติกาเหล่านี้ไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนมาตรฐานจนกระทั่งหลังปี 2547 รัฐได้เข้ามาดูแลเรื่องนี้มากขึ้น ครูในตาติกาหรือที่เรียกว่า “เจ๊ะกู” ส่วนใหญ่จบการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือปอเนาะในพื้นที่

¹⁹ “Blacklists of suspects scrapped”, *The Nation*, 9 November 2006.

²⁰ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, ทวี สอดส่อง, อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ, กรุงเทพฯ, 7 มกราคม 2009 ผู้ต้องสงสัยที่เสียชีวิตคือนายเวยูโซ๊ะ เวคือราแม และนายหามะ เจ๊ะเต๊ะ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเชื่อว่านายเวยูโซ๊ะเป็นระดับผู้บัญชาการทหาร ส่วนอีกหกคนยังคงหลบหนีอยู่

²¹ กองทัพไทยใช้คำว่า “พื้นที่สีแดง” เพื่ออ้างอิงถึงเขตที่เชื่อว่าเป็นฐานที่มั่นของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือเขตที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของขบวนการ

²² สำเร็จ ศรีห่วย, *ขบวนการ BRN - Coordinate กับการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาในช่วงปี 2547 - ปัจจุบัน (2550) และแนวความคิดในการยุติสถานการณ์* (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2551), หน้า 60

²³ ตาติกาเป็นคำย่อในภาษามลายูของคำว่า *taman didikan kanak-kanak* ซึ่งหมายถึงโรงเรียนอนุบาล แต่การแปลความหมายตามศัพท์เช่นนี้อาจสร้างความเข้าใจผิดเพราะในบริบทภาคใต้ของไทยตาติกาเป็นสถานที่เรียนวิชาศาสนาของนักเรียนในวัยประถม

พวกเขามีอิสระค่อนข้างมากในการออกแบบหลักสูตรเองโดยไม่มี การดูแลตรวจสอบจากภาครัฐหรือแม้แต่องค์กรของมุสลิมเอง ครูบางคนจึงอาศัยช่องว่างดังกล่าวสอนเนื้อหาซึ่งเน้นเรื่องความภาคภูมิใจประวัติศาสตร์ปาตานีและปลูกฝังความรู้สึกเรื่องชาตินิยมมลายู

เด็กมุสลิมส่วนใหญ่เรียนในโรงเรียนรัฐสำหรับการศึกษาระดับประถม เพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งมีทั้งหลักสูตรศาสนาและสามัญควบคู่กันนั้นส่วนใหญ่จะเปิดสอนระดับมัธยมเท่านั้น แม้ว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาโรงเรียนรัฐบาลบางแห่งได้เพิ่มชั่วโมงการเรียนการสอนวิชาศาสนาอิสลามแต่โดยเฉลี่ยก็แค่เพียงสัปดาห์ละสองชั่วโมงเท่านั้น²⁴ ดังนั้นตาติกาจึงเข้ามาช่วยอุดช่องว่างนี้สำหรับเด็กระดับอนุบาลไปจนถึงระดับประถมต้นด้วยการเสริมวิชาศาสนาหลังเลิกเรียนตอนเย็นหรือในช่วงวันสุดสัปดาห์ การเรียนการสอนส่วนใหญ่จะใช้ภาษามลายูถิ่นปัตตานีหรือภาษามลายูกลาง ตาติกาจึงเป็นสถาบันสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์มลายู ในปี 2550 มีตาติกาที่จดทะเบียนทั้งหมด 1,343 แห่ง มีครูทั้งสิ้น 3,924 คนและนักเรียน 136,768 คน²⁵

เจ้าหน้าที่ความมั่นคงกังวลเรื่องการขาดการควบคุมดูแลหลักสูตรการเรียนการสอนของตาติกา²⁶ พวกเขาเชื่อว่าเด็กๆ ถูกสอนให้ภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดที่เคยเป็นอาณาจักรปาตานีและต่อต้านชาตินิยมไทย รวมถึงการปลูกฝังความรู้สึกโกรธแค้นต่อ “การกดขี่ข่มเหง” ของรัฐไทยซึ่งเป็นการสร้างความคิดที่อาจนำไปสู่การเข้าร่วมขบวนการต่อสู้ในภายหลัง²⁷ ตาติกาถูกสงสัยมากยิ่งขึ้นเนื่องจากองค์กรต่างๆ

²⁴ ขณะนี้โรงเรียนรัฐบาลในภาคใต้สามารถสอนวิชาศาสนาอิสลามได้มากถึงสิบสี่ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นโยบายดังกล่าวเป็นความพยายามที่จะลดภาระของนักเรียนมุสลิมที่ต้องไปเรียนที่ตาติกานอกเวลาเรียน, Ibrahim Narongraksakhet, “Educational Change For Building Peace in Southern Border Provinces of Thailand”, op. cit., p. 158.

²⁵ Ibid, p. 194.

²⁶ ที่ผ่านมาตาติกาจะได้รับเงินสนับสนุนจากชุมชนเป็นส่วนใหญ่ หลังจากที่มีความรุนแรงปะทุขึ้น รัฐบาลเริ่มหันมาให้เงินช่วยเหลือตาติกาผ่านมัสยิดตั้งแต่ปี 2548 โดยใช้หลักเกณฑ์แบบเดียวกันกับปอเนาะ (ดูเชิงอรอด 15) ในปีเดียวกันได้มีการโอนการกำกับดูแลตาติกาจากกระทรวงมหาดไทยมาเป็นศึกษาธิการ, คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, *ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*, อ้างแล้ว, หน้า 104 - 105

²⁷ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, พล.ต. สำเร็จ ศรีห่วย, รองแม่ทัพภาค 4, ปัตตานี, 13 มกราคม 2552; ครูสอนศาสนาและนักเรียน, พุทธศักราชถึงธันวาคม 2550 และ มีนาคม 2551

และคนที่เชื่อมโยงกับสถาบัน ทหารเชื่อว่าผู้ก่อความไม่สงบใช้
มูลนิธิที่สนับสนุนตาคีตาเป็นเกราะกำบังเพื่อชักจูงครูและนักเรียน
เข้าสู่ขบวนการ²⁸

ก. โรงเรียนรัฐบาล

โรงเรียนและครูของรัฐมักตกเป็นเป้าของการโจมตี ผู้ก่อความไม่สงบ
มองว่าครูของรัฐมีส่วนในการกีดกันอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และ
ศาสนาด้วยการปลูกฝังความรู้สึกชาตินิยมไทยให้แก่เด็กชาวมลายู
มุสลิม นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมามีโรงเรียนรัฐบาลกว่า 290 แห่ง
ถูกลอบวางเพลิง ครูโรงเรียนรัฐบาลและบุคลากรทางการศึกษา
อย่างน้อย 111 คนถูกสังหาร²⁹

ชาวมลายูมุสลิมมองการศึกษาของรัฐด้วยความหวาดระแวงเพราะ
มักจะมีการสอดแทรกพิธีกรรมและวัฒนธรรมที่พวกเขาไม่
ไม่เป็นอิสลาม เช่น โรงเรียนรัฐบาลมักจะให้นักเรียนสวมมด
ตามหลักศาสนาพุทธพร้อมๆ กันในตอนเช้า ชาวมลายูมุสลิมบางคน
ถือว่าการไหว้ตามวัฒนธรรมไทยนั้นเป็นสิ่งแปลกแยกกับวัฒนธรรม
ของเขา ชาวไทยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามจะแสดงความเคารพ
ต่อพระบรมวงศานุวงศ์ด้วยการกราบ แต่การแสดงความเคารพใน
ลักษณะนี้ชาวมุสลิมจะกระทำไม่ได้ต่ออัลลอฮ์เท่านั้น

ชาวมลายูมุสลิมส่วนใหญ่จะเรียนระดับประถมในโรงเรียนรัฐบาล
แต่ไม่ได้ถึงร้อยละสี่ของจำนวนนี้ที่เลือกเรียนในโรงเรียนของรัฐต่อ
ในระดับมัธยม³⁰ การไม่เลือกเรียนในโรงเรียนรัฐบาลเป็นผลสำคัญ
มาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐเพิ่มขึ้นอย่างมากนับตั้งแต่ปี 2537
เป็นต้นมา

การแบ่งแยกในระบบการศึกษานี้ทำให้เด็กมลายูมุสลิมมีโอกาส
น้อยลงในการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนต่างศาสนา โดยเฉพาะผู้ที่
นับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นประชากรกว่าร้อยละ 90 ของประเทศ
แต่เป็นคนส่วนน้อยในพื้นที่³¹ ระบบการศึกษานี้ได้ตอกย้ำเส้นแบ่ง
ทางชาติพันธุ์และทำให้เกิดการแบ่งแยกมากขึ้น³²

²⁸ สุกัญญา กาญจนขุนดี และ คอน ปาทาน, *สันติภาพในเปลวเพลิง* (กรุงเทพฯ: 2547), หน้า 163 - 164

²⁹ “ราวเอ็ม 16 คับครุที่บันนังสตา 5 ไฟได้สังเวแล้ว 111 ศพ”, ศูนย์ข่าวภาคใต้
สถาบันอิศรา, 19 พฤษภาคม 2552

³⁰ ในปี 2547 มีนักเรียน 179,756 คนศึกษาในโรงเรียนประถมของรัฐ 807 แห่ง
ซึ่งมีการสอนวิชาอิสลามศึกษาและมีเพียง 5,841 คนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยม
ของรัฐ 31 แห่งที่มีการสอนวิชาอิสลามศึกษา อิบราเฮม ณรงค์รักษาเขต, “การ
ศึกษาในดินแดนมลายู”, อ้างแล้ว, หน้า 202

³¹ รัฐบาลพยายามจะดึงดูดนักเรียนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกลับมา
เรียนโรงเรียนของรัฐด้วยการทดลองโครงการนำร่องหลักสูตรศาสนาควบคู่สามัญ
เหมือนกับที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่ก็พบอุปสรรคในการ
สร้างความเชื่อมั่นกับผู้ปกครองว่าหลักสูตรศาสนาอิสลามของโรงเรียนรัฐดีเท่า
ของโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้ปกครองพิจารณาเป็นสำคัญก็คือหลักสูตร
ศาสนาในโรงเรียนรัฐสอนเป็นภาษาไทยซึ่งต่างจากโรงเรียนเอกชนที่ใช้ภาษา
มลายู โคราชกรุปสัมภาษณ์ อิบราเฮม ณรงค์รักษาเขต อาจารย์มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 15 มกราคม 2552

³² ดู David Camroux and Don Pathan, “Borders of/on the Mind, Borders in
the Jungle: Islamic Insurgency and Ethno-Religious Irredentism in Southern
Thailand” in Nikki Slocum-Bradley (ed.), *Promoting Conflict or Peace
through Identity* (Oxon, 2008), p. 96.

III. ขั้นตอนการชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการ

การชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการมีรูปแบบคล้ายกับองค์กรนิกายอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการคัดเลือก การแบ่งแยก การสาบานตนและการฝึกทางทหาร สิ่งที่แตกต่างกันก็คือขบวนการในภาคใต้ใช้การสร้างแนวความคิดนิยมมลายูและการกดขี่แห่งชาวมลายูมุสลิมของรัฐบาลไทยในการสร้างแรงจูงใจ ไม่ใช่การสร้างรัฐอิสลามสากลหรือการทำสงครามกับ “พันธมิตรชาวยิวและคริสเตียนสากล” (international Zionist-Christian alliance) ครูสามารถจะเข้าถึงนักเรียนและมีโอกาสที่จะสังเกตพวกเขาอย่างใกล้ชิด ระบุตัวและแยกผู้ที่มีศักยภาพออกจากกลุ่ม โดยอาศัยการทำกิจกรรมพิเศษเป็นสิ่งกำบัง เมื่อมั่นใจแล้วผู้ที่ได้รับการชักชวนเข้าร่วมขบวนการจะต้องเข้าพิธีสาบานตนก่อนที่จะเข้ารับการอบรมอื่นๆ หลังจากนั้นก็จะเริ่มฝึกทางทหารเป็นครั้งคราวยาวนานหลายเดือนหรือหลายปี การฝึกลักษณะนี้จะเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ เริ่มด้วยการสอนทางศาสนาจากครูที่คุ้นเคย แล้วถูกส่งตัวไปฝึกความแข็งแกร่งของร่างกายและฝึกทักษะทางทหารกับผู้ฝึกสอนนิรนามก่อนจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการในหน่วยเล็ก ๆ

ก. การคัดเลือก การแบ่งแยกและปลูกฝังความคิด

ห้องเรียนศาสนาเป็นสถานที่ซึ่งอุสตาซที่ทำงานกับขบวนการได้ค้นใช้ค้นหาผู้ที่มีศักยภาพ ผู้ที่มีคุณสมบัติ ขยัน เชื่อถือได้และกล้าหาญจะถูกทาบทาม ในทางตรงกันข้ามเด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด กลุ่มมิจาซีฟหรือการก่ออาชญากรรมที่ภาครัฐมองว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายกลับไม่ถูกเลือกเพราะไม่น่าไว้วางใจและอาจนำอันตรายมาสู่ขบวนการได้³³ นอกจากนี้การชักชวนคนเข้าสู่ขบวนการอาจเกิดขึ้นนอกโรงเรียนด้วยเช่นกัน³⁴

ในการสอนประวัติศาสตร์อิสลามนั้น อุสตาซจะอธิบายถึงอดีตอันรุ่งเรืองของรัฐปาตานีก่อนที่จะถูกสยามผนวกดินแดนในปี 2445 หลังจากนั้นก็เป็นเรื่องราวของการต่อสู้ของชาวปาตานีกับราชอาณาจักรสยามโดยมักเน้นเรื่องที่ชาวมลายูมุสลิมถูกกระทำอย่างโหดเหี้ยมโดยผู้ปกครอง เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่มีถูกอ้างอิงได้แก่เหตุการณ์

คุซงญอ³⁵, สะพานกอตอและมัสยิดกลางปัตตานี³⁶ กรือเซะ³⁷ ตากใบ³⁸ และการหายตัวไปของชาวมลายูมุสลิมโดยเฉพาะในช่วงรัฐบาลของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร (2544-2549)³⁹

อุสตาซจะชักชวนนักเรียนที่มีความรู้สึกร่วมและกระตือรือร้นให้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกเวลาเรียนซึ่งมักจะจัดขึ้นในมัสยิด กิจกรรมพิเศษเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างคนและการปลูกฝังความคิดซึ่งในขั้นนี้จะกระทำอย่างปิดลับ โดยผู้ที่มีแวจะไม่ว่าพวกเขา กำลังถูกขบวนการคัดเลือก⁴⁰

³⁵ คุซงญอเป็นชื่อตำบลหนึ่งในอำเภอกระแจะ จังหวัดนราธิวาสซึ่งมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2491 คำบันทึกบอกเล่าเหตุการณ์มีความแตกต่างกัน แต่ข้อมูลเบื้องต้นที่ตรงกันคือมีชาวมุสลิมประมาณ 1,000 คนปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้ตำรวจเสียชีวิตประมาณ 30 นาย บ้านพักของทางกระแจะว่ามีชาวมลายูมุสลิมเสียชีวิตราว 30 ถึง 100 คน ในขณะที่ชาวบ้านบอกว่าระหว่าง 400 ถึง 600 คน ประวัติศาสตร์ฉบับทางการมองว่าเหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการก่อกบฏต่อต้านรัฐบาลไทยซึ่งมีการวางแผนล่วงหน้า ในขณะที่นักวิชาการมุสลิมมองว่าเป็นการลุกขึ้นสู้อย่างฉับพลัน ดู ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, ความรุนแรงกับการจัดการ “ความจริง”: ปัตตานีในรอบกึ่งศตวรรษ (กรุงเทพฯ: 2551), หน้า 118 – 125.

³⁶ เหตุการณ์การสังหารที่สายบุรีและหน้ามัสยิดกลางจังหวัดปัตตานีมีความเกี่ยวข้องกัน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2518 นาวิกโยธินได้จับตัวชาวมลายูมุสลิมหลายคนไปที่สะพานกอตอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี แล้วแทงด้วยมีดและทำร้ายร่างกายจนทำให้มีผู้เสียชีวิตห้าคน ส่วนคนที่หกซึ่งเป็นเด็กชายแกล้งทำเป็นตายและหนีรอดมาได้ เหตุการณ์ครั้งนี้ได้ปลุกกระแสให้เกิดการประท้วงขึ้นที่หน้าศาลากลางจังหวัดปัตตานีในต้นเดือนธันวาคม โดยมีการเรียกร้องให้ถอนทหารออกจากพื้นที่และจ่ายค่าชดเชยให้แก่ครอบครัวของผู้เสียชีวิต ในระหว่างนั้นมีกลุ่มคนไม่ทราบฝ่ายซึ่งฝ่ายผู้ประท้วงเชื่อว่าเป็นเจ้าหน้าที่ได้ขว้างระเบิดเข้าใส่ผู้ชุมนุมทำให้มีผู้เสียชีวิตสิบสามคนและบาดเจ็บอีกประมาณ 40 คน การชุมนุมประท้วงได้ย้ายไปที่หน้ามัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีผู้เข้าร่วมถึงประมาณ 70,000 คน ดู อารีฟิน บินจิ, อลลออแมน, ซูฮัยมีย์ อิสมาแอล, ปาตานี ... ประวัติศาสตร์และการเมืองในโลกมลายู (สงขลา: 2550) หน้า 380-387

³⁷ คนมุสลิม 106 คนเสียชีวิตจากเหตุการณ์ปะทะกับเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจในพื้นที่ 11 แห่งเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่เสียชีวิตจากการบุกยิงของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงที่มัสยิดกรือเซะ 31 คน เหตุการณ์ในวันดังกล่าวมักถูกเรียกรวมกันว่า “เหตุการณ์กรือเซะ” แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วมัสยิดแห่งนี้ เป็นเพียงหนึ่งใน 11 จุดที่เกิดการปะทะขึ้น

³⁸ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 ผู้ประท้วงประมาณ 1,300 คนได้ถูกควบคุมตัวจากสถานที่ประท้วงที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาสและถูกนำตัวขึ้นรถทหารเพื่อนำตัวไปยังค่ายอภัยภูธรบริหารในจังหวัดปัตตานี มีผู้เสียชีวิต 78 คน จากการขาดอากาศหายใจและขาดแคลนขณะถูกวางซ้อนทับกันบนรถทหาร นอกจากนี้ยังมีผู้ประท้วงอีกเจ็ดคนเสียชีวิตจากการถูกยิงในที่ชุมนุม

³⁹ โครชิสกรูปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, ตุลาคม 2550

⁴⁰ โครชิสกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, นราธิวาส, พฤศจิกายน 2550

³³ โครชิสกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, ธันวาคม 2550

³⁴ โครชิสกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, ตุลาคม 2550

การเรียนศาสนาชั่วโมงพิเศษ การทัศนศึกษานอกสถานที่และการเล่นกีฬาเป็นทีมเปิดโอกาสให้อุสตาซที่ทำงานให้ขบวนการได้ติดต่อแพร่สารผ่านคำสอนศาสนา การปลูกฝังความคิดผ่านรูปแบบของการเรียนศาสนาส่วนใหญ่จะกระทำในมัสยิดหลังการละหมาดตอนเย็น เรื่องราวที่มีถูกผลิตซ้ำคืออดีตอัน “รุ่งเรือง” ของอาณาจักรปาตานี การปกครองที่ “ไม่เป็นธรรม” ของไทยและการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐต่อชาวมลายูมุสลิมในช่วงที่ผ่านมา บางครั้งอาจมีการกล่าวถึงชะตากรรมของชาวมุสลิมที่ถูก “กดขี่” ทั่วโลกด้วย⁴¹

จะมีการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ โดยมีสมาชิกตั้งแต่ห้าถึงสิบห้าคน และมีผู้นำกลุ่มซึ่งเรียกว่า “นาเกิบ” (naqeeb) ซึ่งปกติจะได้รับการแต่งตั้งโดยอาเยาะห์ (ayah) หรือผู้นำระดับหมู่บ้าน นาเกิบบางคนอาจแฝงตัวเป็นครูฝึกสอนหรือกัปตันทีมฟุตบอลเพื่อเป็นการอำพรางการปฏิบัติการ

ผมไม่รู้ตัวเลยว่า การเข้าฝึกในครั้งนั้นจะเป็นเข้าฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังอุดมการณ์เข้าร่วมขบวนการต่อสู้ ผมเข้าร่วมฝึกเพราะอยากเป็นนักฟุตบอลที่เก่งที่สุด ในตอนกลางวันเราก็เล่นฟุตบอลกัน ในตอนกลางคืนเราก็ละหมาดในมัสยิดเหมือนชาวมุสลิมทั่วไป หลังจากละหมาดเสร็จ เราก็อยู่ต่ออีกหนึ่งถึงสองชั่วโมงเพื่อฟังการบรรยายเกี่ยวกับศาสนาและสถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้⁴²

ตัวอย่างหนึ่งที่พบก็คือนักฟุตบอลจากทีมบ้านซูโอะที่เสียชีวิตในการปะทะที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุการณ์การเข้าโจมตีเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 หนึ่งในจำนวนผู้เสียชีวิตซึ่งเป็นกัปตันทีมฟุตบอลชื่อสะการียา หัสกะเจ อายุ 31 ปี เพื่อนบ้านพูดว่าเขาเป็นคนที่ “เงียบขรึม เรียบร้อยและเคร่งศาสนา”⁴³ หลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นใหม่ๆ เจ้าหน้าที่ตั้งข้อสงสัยว่าทำไมนักฟุตบอลจึงเข้าไปร่วมโจมตีเจ้าหน้าที่ บางคนเชื่อว่าพวกเขาทำไปด้วยฤทธิ์ของสารเสพติด⁴⁴

ช่วงเวลาของการปลูกฝังความคิดก่อนจะมีการรับบุคคลนั้นเข้าร่วมขบวนการอาจแตกต่างกันไปจากหลายเดือนกระทั่งเป็นปี อดีตนักเรียนจากโรงเรียนอิสลามบูรพาซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นสถานที่บ่มเพาะผู้ก่อความไม่สงบและถูกสั่งปิดให้สัมภาษณ์ว่าเขาได้เข้าเรียนวิชาศาสนาเป็นเวลาหกเดือนก่อนที่จะทำพิธีสาบานตนเพื่อเข้าร่วมขบวนการ⁴⁵ ผู้ที่มีแนวโน้มจะถูกทดสอบความพร้อมทั้งในห้องเรียนและสนามฟุตบอลโดยที่พวกเขาไม่รู้ตัว พวกเขาไม่สามารถเข้าร่วมขบวนการได้จนกว่าจะได้พิสูจน์ว่าพวกเขามีความศรัทธาเชื่อฟังและภักดีต่อขบวนการ⁴⁶

เมื่อนักเรียนถูกรับเข้าร่วม “กลุ่ม” พวกเขาจะไม่ได้รับการบอกว่ากลุ่มที่สังกัดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการใหญ่⁴⁷ การตั้งชื่อกลุ่มจะมีองค์ประกอบสองส่วนที่เหมือนกันคือมาตุภูมิ (อาณาจักรปาตานี) และศาสนา (อิสลาม) ตัวอย่างชื่อกลุ่มที่พบ เช่น ขบวนการนักรบปาตานี (Gerakan Pejuang Patani) ยุวชนเพื่อการปลดปล่อยปาตานี (Pemuda Pembebasan Patani) ขบวนการต่อสู้อิสลามปาตานี (Perjuangan Islam Patani) และยุวชนแห่งขบวนการปาตานี (Pemuda Gerakan Patani) นอกจากนี้ในหนังสือเรื่อง “หัวใจของการปฏิวัติสำหรับเยาวชน” ที่ฝ่ายทหารค้นพบและเชื่อกันว่าเป็นเอกสารที่ผู้ก่อความไม่สงบใช้อ่านภายในได้พูดถึงการรักษาความลับของขบวนการดังนี้

ในการที่เราจะก่อการปฏิวัติ เราไม่จำเป็นต้องรู้ว่าใครคือหัวหน้าเพราะนั่นคือการเปิดเผยความลับของเราแก่ศัตรู เพียงเรามีความสำนึกและวางแผนในแผ่นดิน ชาติพันธุ์ ภาษาและศรัทธาในศาสนาอิสลาม นั่นคือเป้าหมายที่เราต้องการ การปฏิวัติจะเริ่มจากหนึ่งเป็นสองและแตกเป็นระบบอย่างเงิบๆ⁴⁸

⁴⁵ โครชกรูปสัมภาษณ์, นักเรียน, นราธิวาส, พฤศจิกายน 2550

⁴⁶ โครชกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนาอิสลาม, ปัตตานี, ธันวาคม 2550

⁴⁷ ไม่มีนักเรียนคนใดเลยในจำนวน 40 คนที่ถูกสัมภาษณ์ที่รู้ว่าขบวนการซึ่งพวกเขาเข้าร่วมนั้นเกี่ยวข้องกับบิอาร์เอ็นหรือขบวนการใดอื่น ๆ หรือไม่

⁴⁸ หนังสือถูกค้นพบที่โรงเรียนอิสลามศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ถูกปิดลงในปี 2548 โครชกรูปได้รับเอกสารฉบับแปลเป็นภาษาไทยจากเจ้าหน้าที่ทหาร รายละเอียดเพิ่มเติมดูตอนที่ 4 ของรายงานฉบับนี้

⁴¹ โครชกรูปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁴² โครชกรูปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, ตุลาคม 2550

⁴³ ดู ภูมิบุตร, 106 ศพ ความตายมีชีวิต (กรุงเทพฯ: 2547), หน้า 75 - 85

⁴⁴ “Thai Muslim soccer team turned militant overnight”, Reuters, 30 April 2004.

การชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการเกิดขึ้นก่อนที่ความรุนแรงจะปะทุขึ้นในปี 2547 มีการเข้าไปสร้างสัมพันธกับคนวัยหนุ่มสาวในช่วงกว่าหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา บางคนมีอายุเพียง 13 ปีในขณะที่ถูกชักชวนเข้าขบวนการ⁴⁹ การชักชวนเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเข้าร่วมกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช่รัฐ (non-state armed group) ทำให้เกิดคำถามเรื่องการไต่สวนเด็กในสถานการณ์ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศ⁵⁰ อย่างไรก็ตาม สำนักงานผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติเพื่อเด็กและความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ (Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict) ก็ไม่ได้จัดให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภาคใต้อยู่ในกลุ่ม “ประเทศที่น่าเป็นห่วง” (a country of concern) ถึงแม้จะมีการแสดงความห่วงใยต่อสถานการณ์ของเด็กที่ตกอยู่ท่ามกลางการสู้รบก็ตาม

การชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการไม่อาจสัมฤทธิ์ผลได้หากขาดการทำงานอย่างอดทนของครูผู้ซึ่งเป็นที่ยึดถือในชุมชนและมีความชอบธรรมในการเข้าถึงนักเรียน เด็กวัยรุ่นหลายคนมองครูเป็นต้นแบบและทำให้พวกเขาไม่อาจปฏิเสธคำชวนเข้าร่วมขบวนการต่อสู้จากครูซึ่งพวกเขานับถือ⁵¹ ดังนั้น สิ่งที่ต้องทำก่อนในการชักชวนนักเรียนเข้าสู่ขบวนการก็คือการชักชวนครูเข้ามาอยู่ในขบวนการ ในบางกรณีมีการสนับสนุนทุนเพื่อให้ครูไปศึกษาต่อต่างประเทศเพื่อกลับมาสอนศาสนาในโรงเรียน อุตสาหกรรมหนึ่งได้รับเงินทุนเริ่มต้นจากกลุ่มบิฮาร์เอ็นเพื่อเข้าเรียนปริญญาตรีด้านกฎหมายอิสลามเป็นเวลาห้าปี หลังจากนั้นเขาได้ทุนของมหาวิทยาลัยและรัฐบาลซาอุดีอาระเบียเรียนต่อจนจบ เมื่อกลับมาเขาได้เข้าสอนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแห่งหนึ่งและทำงานอย่างลับๆ ให้กับบิฮาร์เอ็น⁵² ส่วนอุตสาหกรรมอีกคนที่เข้าร่วมกับกลุ่มพูโลก็ได้รับคำ

ปรึกษาจาก “หน่วยการศึกษาต่างประเทศ” ของพูโลและได้รับทุนไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศชวา⁵³

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าอุตสาหกรรมทุกคนจะเห็นด้วยกับวิธีการชักชวนผู้เข้าร่วมขบวนการเช่นนี้ บางครั้งกิจกรรมใต้ดินเหล่านี้เกิดขึ้นโดยที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้รับรู้ หรือในบางแห่งอาจเป็นที่รู้กันว่าได้ให้การสนับสนุนอย่างเงียบๆ การแทรกซึมเข้าไปในโรงเรียนจะกระทำได้อย่างกว้างขวางหากครูส่วนใหญ่ในสถาบันนั้นสนับสนุนความคิดแบ่งแยกดินแดนหรือในบางกรณีครูก็มีส่วนร่วมในขบวนการอย่างแข็งขัน การให้การสนับสนุนขบวนการอาจเป็นเรื่องของการตกทอดในทางความคิดจากรุ่นสู่รุ่นของครูและผู้บริหารโรงเรียน⁵⁴ และเมื่อมีแนวร่วมขบวนการอยู่ในระบบการศึกษาอย่างกว้างขวางก็ทำให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยหวาดกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น บางคนพยายามห้ามไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการทั้งในและนอกห้องเรียน แต่พวกเขาก็พบว่ายากที่จะทำเช่นนั้นเพราะผู้ที่สนับสนุนขบวนการอาจมีอยู่ในหลายๆ ระดับ ซึ่งบางแห่งก็รวมถึงผู้ดูแลหอพักนักเรียนด้วย⁵⁵

ข. การสาบานตน

ผู้เข้าร่วมขบวนการใหม่จะต้องเข้าพิธีสาบานตนที่เรียกว่า *ซุมปะละ*⁵⁶ บางคนเข้าร่วมพิธีสาบานตนต่อหน้าคัมภีร์อัลกุรอานในช่วงก่อนย่างเข้าสู่ผู้ใหญ่อีก พวกเขาไม่ทราบชื่อองค์กรที่เข้าร่วม บางครั้งอาจได้รับการบอกว่ากำลังจะเข้าร่วมเป็นนักต่อสู้เพื่อปาตานี สถานที่ทำการสาบานตนไม่จำเป็นต้องเป็นมัสยิด ส่วนใหญ่จะแล้วแต่อุตสาหกรรมหรือญาติซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการปลูกฝังความคิดในเบื้องต้น การสาบานตนเป็นขั้นตอนที่สำคัญก่อนที่ผู้เข้าร่วมขบวนการใหม่จะก้าวไปสู่ขั้นฝึกร่างกายและการทหาร⁵⁷ คำกล่าวปฏิญาณตนอาจแตกต่างกันไป แต่ใจความสำคัญก็คือ หากออกจากขบวนการจะต้องได้รับผลที่รุนแรง

⁴⁹ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁵⁰ เด็กมลายูสลิมบางคนถูกชักชวนเข้าสู่ขบวนการตั้งแต่อายุยังน้อย ในพิธีสารแนบท้ายของอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งประเทศไทยได้ลงนามในเดือนกุมภาพันธ์ 2549 ระบุว่าการใช้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งโดยกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช่รัฐจะกระทำไม่ได้ “ไม่ว่ากรณีใด” รัฐภาคีจะต้องดำเนินการในการป้องกันการเกณฑ์ทหารเด็กโดยกลุ่มติดอาวุธ ไม่ว่าจะมีความขัดแย้งที่ใช้อาวุธหรือไม่ ดู Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, “Briefing Paper: Child Recruitment and Use in Southern Thailand”, December 2008, p. 23.

⁵¹ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁵² ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁵³ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, นราธิวาส, พฤศจิกายน 2550

⁵⁴ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁵⁵ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁵⁶ *ซุมปะละ* เป็นการสะกดตามออกเสียงแบบภาษามลายูถิ่นปัตตานี ในภาษามาเลย์มาตรฐานสะกดว่า *sumpah* ซึ่งหมายถึงการสาบาน ในประเทศอินโดนีเซียองค์กรก่อการร้ายอย่าง Jemaah Islamiyah, Jama'ah Ansharut Tauhid และ Hizb ut-Tahrir ก็มีการสอนให้สมาชิกทำการสาบานตนเช่นกันเพื่อแสดงความภักดีต่อเป้าหมาย

⁵⁷ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนาอิสลาม, ปัตตานี, ตุลาคม 2550

ในนามของพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ในสรวงสวรรค์และผู้เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา เราจะจงรักภักดีและเชื่อฟังต่อผู้นำและองค์กรของเราเพื่อพี่น้องชาวมลายูมุสลิม หากเราละเมิดกฎที่ตั้งไว้ เลือดของเราจะต้องหลั่งริน (Halal Darah)⁵⁸

พิธีกรรมนี้มีความสำคัญต่อการรักษาความลับและทำให้สมาชิกเชื่อฟัง ผู้ที่ผิดคำสาบานและพยายามออกจากขบวนการจะได้รับคำเตือนสองครั้ง ถ้าไม่กลับตัวก็อาจถูกสังหารได้⁵⁹ ชุมปะเปเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่สำคัญในการรักษาความลับ ดังนั้นก่อนที่จะสอบสวนหาข้อมูลจากผู้ต้องสงสัยในการก่อความไม่สงบเจ้าหน้าที่จึงต้องให้อิหม่ามทำพิธีถอนชุมปะเปเพื่อให้พวกเขากล้าที่จะให้ข้อมูล

ก. การปลูกฝังความคิด การเริ่มต้น การฝึกร่างกายและการทหาร

หลังจากเข้าพิธีชุมปะเปแล้ว สมาชิกใหม่จะเริ่มเข้ารับการปลูกฝังความคิดและการฝึกร่างกายซึ่งอาจกินเวลาหลายปี การฝึกอาจแบ่งได้ทั้งห้าขั้นตอนด้วยกันกว่าที่พวกเขาจะพร้อมเป็นนักรบที่เข้มแข็งของขบวนการ คนที่มีฝีมือดีที่สุดจะถูกเลือกให้เป็นสมาชิกหน่วย “คอมมานโด” แผนบันไดเจ็ดขั้นที่ถูกพบในบ้านของนายมะแซ อุเซ็ง ซึ่งทางการเชื่อว่าเป็นแกนนำของกลุ่มบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนทได้ตั้งเป้าว่าจะฝึกนักรบให้ได้ 3,000 คน ตัวเลขจากการประเมินของเจ้าหน้าที่ตำรวจระบุว่ามีหน่วยรบอยู่ประมาณ 1,800 คน⁶⁰

ขั้นตอนแรกจะเป็นช่วงที่ยังไม่มีความเคลื่อนไหวใดๆ เกิดขึ้น สมาชิกใหม่ของขบวนการจะถูกปล่อยให้อยู่เฉยๆ เพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาจะไม่เปิดเผยกิจกรรมได้คืนให้เจ้าหน้าที่รัฐทราบ หลังจากผ่านการทดสอบแล้ว ข้อมูลของทหารระบุว่าพวกเขาจะเริ่มฝึกอย่างเป็นระบบรวมทั้งมีการอบรมศาสนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเกี่ยวกับการญิฮาด การอบรมนี้อาจใช้เวลาหกเดือนถึงหนึ่งปีโดยจะมีการสอนว่าถ้าพวกเขาเสียชีวิตระหว่าง “การต่อสู้อันศักดิ์สิทธิ์” พวกเขาจะได้ขึ้นสวรรค์ไปอยู่กับพระเจ้าและบาปต่างๆ ที่ได้ก่อไว้

จะได้รับการไถ่โทษทั้งหมด แต่หากพวกเขาเพียงแค่อับรับบาดเจ็บก็จะได้รับโทษเพียงครึ่งหนึ่งของบาปที่ก่อไว้⁶¹

ขั้นตอนที่สอง พวกเขาจะถูกทดสอบ “ความกล้าและความเข้มแข็งของจิตใจ” ต่อไปอีกเป็นเวลาสามถึงหกเดือน ในช่วงนี้ผู้เข้าร่วมขบวนการจะเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมโดยได้รับมอบหมายงานเล็กๆ เช่น แจกใบปลิวและการก่อวินาศกรรมเล็กๆ เช่น เอาสเปรย์ไปฉีดป้ายถนน เผาตู้โทรศัพท์สาธารณะ ขโมยโทรศัพท์มือถือหรือโปรยตะปูเรือใบบนถนน⁶²

ขั้นตอนที่สาม เป็นการฝึกร่างกายโดยผู้ฝึกสอนนิรนามซึ่งเป็นหน่วยรบของขบวนการ การฝึกในขั้นตอนนี้จะกระทำในเวลากลางวันเพื่อหลีกเลี่ยงความสนใจของเจ้าหน้าที่โดยอาจใช้บริเวณโรงเรียนหรือที่สาธารณะอื่นๆ เช่น สนามฟุตบอล ชายหาดเป็นที่ฝึก ผู้เข้ารับการฝึกจะต้องวิดพื้น นั่งกระโดด วิ่งและออกกำลังกายอื่นๆ⁶³ ข้อมูลจากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ระบุว่าเมื่อจบการฝึกผู้เข้ารับการฝึกจะต้องก้าวเท้าขวออกมาย่างหน้าพร้อมกับชูกำปั้นขวาและตะโกนว่า “ปาตานี เมอเดกา” (Patani Merdeka) หรือ “ปาตานีจงเป็นอิสระ”⁶⁴ การฝึกในขั้นตอนนี้จะทำอาทิตย์ละหนึ่งถึงสองครั้งเป็นเวลาหกเดือนถึงหนึ่งปี⁶⁵

ขั้นตอนที่สี่ ผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงจะผ่านเข้าสู่ขั้นการฝึกทางทหาร ซึ่งเจ้าหน้าที่ความมั่นคงเรียกว่า “อาร์เคเค” (RKK)⁶⁶ สถานที่ฝึกจะอยู่ในที่ลับตาคน บางครั้งอยู่ในพื้นที่ป่าเขาในเขต “พื้นที่สีแดง” ผู้ฝึกมักจะเป็นบุคคลที่พวกเขาไม่รู้จักซึ่งบางคนก็เรียนรู้การใช้อาวุธส่วนหนึ่งมาจากตอนที่他们是ทหารเกณฑ์สองปี⁶⁷ พวกเขาจะหลีกเลี่ยงการจับตามองของเจ้าหน้าที่โดยชุมฝึกในเวลากลางวันและใช้เพียง

⁵⁸ สำเร็จ ศรีหราช, *ขบวนการ BRN - Coordinate*, อ้างแล้ว, หน้า 87

⁵⁹ อ้างแล้ว

⁶⁰ โครชกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนาอิสลามและนักเรียน, ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส, พฤศจิกายน 2550 และมกราคม 2551

⁶¹ บันทึกการสอบสวนของทหาร, คอมมานโดที่ร่วมฝึกร่างกายและฝึกทหารในโรงเรียนญิฮาดวิทยา, ไม้ระบูนันท์

⁶² สำเร็จ ศรีหราช, *ขบวนการ BRN - Coordinate*, อ้างแล้ว, หน้า 88 และโครชกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, มกราคม 2551

⁶³ RKK เป็นคำย่อมาจากคำในภาษามลายู Runda Kumpulan Kecil ซึ่งหมายถึงหน่วยลาดตระเวนเล็กๆ คำย่อดังกล่าวเป็นที่นิยมใช้อย่างกว้างขวางในหมู่เจ้าหน้าที่ความมั่นคงในการกล่าวถึงหน่วยรบของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบและหลักสูตรการทหารที่กองทัพเชื่อว่าพวกเขาเรียนมาจากอินโดนีเซีย

⁶⁴ โครชกรูปสัมภาษณ์, นักเรียน, มกราคม 2551

⁵⁸ โครชกรูปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, 11 มกราคม 2552

⁵⁹ โครชกรูปสัมภาษณ์, นักเรียนและครูสอนศาสนา, ปัตตานี, ธันวาคม 2550 และมกราคม 2551

⁶⁰ โครชกรูปสัมภาษณ์, พล.ต.ท. อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้ช่วยผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า, ยะลา, 26 มกราคม 2552

กระบองไม้หรืออาวุธพลาสติกในการฝึกโดยมีการฝึกซ้อมโจมตีและกลยุทธ์การรบแบบอื่นๆ ด้วย⁶⁸

ขั้นตอนที่ห้า สมาชิกฝีมือดีที่สุดจะได้รับการฝึก “คอมมานโด” ซึ่งจะมีการใช้อาวุธจริงและจะมีการเปลี่ยนสถานที่ฝึกไปเรื่อยๆ ผู้ฝึกสอนเป็นคนที่พวกเขาไม่รู้จักอีกเช่นกัน⁶⁹

ระยะเวลาของการฝึกแต่ละระดับอาจจะยืดหยุ่นได้ การฝึกทางทหารขั้นพื้นฐานแบบ “อาร์เคเค” อาจจะฝึกเป็นเวลาหกชั่วโมงต่อครั้งสองวันต่อสัปดาห์เป็นเวลาหกถึงแปดเดือน สำหรับในกรณีอื่นๆ พบว่าอาจจะฝึกครั้งละสี่ชั่วโมง สองครั้งต่อสัปดาห์เป็นเวลาแปดถึงสิบเดือน⁷⁰ การฝึกแบบนี้ไม่ใช่แค่การฝึกเพื่อสร้างความแข็งแกร่งของร่างกายเท่านั้นแต่มีการท่องคำขวัญในการรบร่วมด้วยโดยกล่าวว่า “mati syurga, hidup Berjaya, bumi Patani dimerdeka”⁷¹ (ถ้าตายคือสวรรค์; ถ้ามีชีวิตรอด คือชัยชนะ; อีสราภาพแห่งดินแดนปาตานี) ผู้ที่จบการฝึกจะได้เป็นนักรบซึ่งจะถูกส่งไปประจำหน่วยที่มีสมาชิกเป็นจำนวนเลขคี่แต่ไม่เกินสิบห้าคน หน่วยรบแต่ละหน่วยจะมีสมาชิกที่ผ่านการฝึกมาใหม่ซึ่งมาจากที่ต่างๆ กันและพวกเขาจะไม่รู้จักคนอื่นๆ ที่อยู่นอกกลุ่ม มีแต่เฉพาะหัวหน้าหน่วยเท่านั้นที่จะรู้จักหน่วยอื่นๆ⁷²

ข้อมูลของกองทัพให้ภาพที่แตกต่างโดยอธิบายว่าการฝึก “อาร์เคเค” จะมีหลักสูตรที่เข้มข้นกว่า จะมีการฝึกทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นเวลาสี่สัปดาห์และมีการสอนประวัติศาสตร์ปาตานี การทำระเบิด การใช้อาวุธและกลยุทธ์การป้องกันตนเอง หลังจากนั้นพวกเขาจะถูกแบ่งออกเป็นหน่วยอาร์เคเคซึ่งมีสมาชิกหน่วยละหกคนโดยประจำอยู่ในหมู่บ้าน ผู้ได้รับการฝึกขั้นสูงจะได้รับมอบหมายให้ประจำหน่วยคอมมานโดซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการเคลื่อนที่ ก่อนที่พวกเขาจะเริ่มออกปฏิบัติการสู้รบ พวกเขาจะต้องอดอาหารทุก

วันจันทร์และวันพฤหัสบดี รวมทั้งทำสมาธิและอ่านคัมภีร์กูรอ่านเป็นเวลา 30 วันเพื่อสร้างความอึดเหนี่ยวในการต่อสู้ พวกเขาจะเริ่มต้นจากการเป็นหน่วยสนับสนุนการโจมตีเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ก่อนที่จะเริ่มต้นปฏิบัติการด้วยตนเองในการวางเพลิง ลอบวางระเบิดและลอบสังหาร⁷³

การอบรมทางทหารถือว่าเป็นภารกิจที่มีเกียรติและผู้ที่ไม่ผ่านการประเมินก็จะไม่ได้รับการฝึก⁷⁴ ส่วนผู้ที่ไม่ถูกคัดเลือกให้เป็นหน่วยรบในแนวหน้าก็จะทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนในองค์กร เช่น การทำงานจิตวิทยามวลชน หน่วยสนับสนุนทางเศรษฐกิจและปัจจัยพื้นฐานและหน่วยจัดหาคนเข้าร่วมขบวนการ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีส่วนใหญ่จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการที่ไม่ใช่การทหาร เช่น หน่วยสอดแนม ปล่อยระเบิดไป ฟันสเปรย์ตามผนัง เช่น ข้อความว่า “ปลดปล่อยปาตานี” และลอบวางเพลิง⁷⁵ โดยส่วนใหญ่ผู้หญิงจะได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ไม่ใช่การทหารเช่นกัน เช่น การหาข่าว⁷⁶ การหาสมาชิกใหม่และการปลุกฝังความคิดในหมู่นักเรียนหญิง⁷⁷

⁶⁸ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, ผู้นำศาสนา, ปัตตานี, ตุลาคม 2550

⁶⁹ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁷⁰ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานีและยะลา, มกราคม และกุมภาพันธ์ 2551

⁷¹ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ยะลา, มีนาคม 2551 โดยข้อเท็จจริงแล้วคำขวัญของนักรบญิฮาดที่ใช้กันทั่วโลกถูกแปลจากภาษาอารบิกมาเป็นภาษามลายูว่า “Hidup mulia atau mati syahid” ซึ่งหมายถึงอยู่อย่างมีความสุขและตายอย่างวีรชน คำว่า Mati syurga ฟังดูไม่ค่อยถูกต้องในเชิงไวยากรณ์

⁷² โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, สมาชิกหน่วยรบซึ่งต่อมาภายหลังถูกสังหารในการปะทะกับทหาร, ยะลา, 26 กันยายน 2550

⁷³ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, พ.ต.ต. ยศวรรธน์ กระจำวงศ์, เจ้าหน้าที่ตำรวจศูนย์พิทักษ์สันติ, ยะลา, 26 มกราคม 2552

⁷⁴ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁷⁵ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁷⁶ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁷⁷ โครชิสกรู๊ปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ยะลา, กุมภาพันธ์ 2551

IV. ฐานทางอุดมการณ์

ขบวนการต่อต้านรัฐด้วยความรุนแรงนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากความภาคภูมิใจใน “อดีตอันรุ่งเรือง” ของปาตานีและ “ประวัติศาสตร์การถูกกดขี่ข่มเหง” ภายใต้การปกครองของไทย ความคิดชาติพันธุ์นิยม (ethno-nationalist agenda) นี้ถูกถ่ายทอดด้วยภาษาทางศาสนาว่าเป็นการทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ (holy jihad) กับคนนอกศาสนาชาวพุทธ ภาษาศาสนาได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลุกคนให้เข้าร่วมขบวนการมากกว่าเป็นเป้าหมายของการต่อสู้เสียเอง ไม่เคยมีการพบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการต่อสู้ในภาคใต้เกี่ยวข้องกับขบวนการญิฮาดสากล ในทางตรงกันข้ามประเด็นและเป้าหมายของการต่อสู้เป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ และแนวคิดอิสลามที่มีอิทธิพลกับขบวนการในภาคใต้ก็มีลักษณะที่ตรงข้ามกับลัทธิซาลาฟี (Salafism) ซึ่งเน้นการกลับไปหาความเป็นอิสลามบริสุทธิ์อันเป็นแนวคิดที่ใช้ขับเคลื่อนขบวนการญิฮาดสากลอื่นๆ เช่น อัล-เคดา แม้จะมีฐานทางอุดมการณ์ที่ต่างกัน ความขัดแย้งในภาคใต้ก็ได้ถูกนักกรบญิฮาดในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียนำไปใช้เพื่อเรียกร้องให้มีการทำญิฮาดในดินแดนซึ่ง “ถูกกดขี่” ที่อยู่ใกล้ที่สุด แต่ก็ไม่ใช่ที่แน่ชัดว่าประเด็นเรียกร้องดังกล่าวสร้างพลังบันดาลใจต่อชาวมุสลิมได้มากน้อยขนาดไหน ขบวนการในภาคใต้นั้นไม่ได้ตัดขาดจากขบวนการอื่นๆ ในภูมิภาคอย่างสิ้นเชิงและอาจได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านด้วย แต่ขอบเขตและลักษณะของความเชื่อมโยงเหล่านี้ยังไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน

ก. อาณาจักรปาตานีอัน “รุ่งเรือง”

คำบรรยายทางประวัติศาสตร์ที่เล่าขานกันในหมู่ชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้ก็คือเรื่องราวของอาณาจักรอิสลามซึ่งครั้งหนึ่งเคยรุ่งเรืองแต่ต่อมาถูกสยามรุกรานและตกเป็นอาณานิคมของรัฐพุทธซึ่งปกครองพวกเขาอย่างกดขี่ข่มเหง เรื่องราวดังกล่าวได้ถูกผลิตซ้ำผ่านการเล่าขานปากต่อปาก เอกสารการต่อสู้ เพลงชาตินิยมปลุกใจและสะท้อนในคำให้การเมื่อถูกสอบสวนปากคำ

ปาตานีเป็นอาณาจักรอิสระก่อนที่จะถูกปกครองและต่อมาถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสยามในปี 2445 ในช่วงที่สยามดำเนินการ

สถาปนาอำนาจเพื่อสร้างรัฐชาติ⁷⁸ ในช่วงเวลาต่อมาผู้ปกครองของปาตานีดั้งเดิมค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยข้าราชการสยามที่พูดภาษาไทยผ่านการปฏิรูประบบบริหารราชการซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะรายงานตรงต่ออำนาจส่วนกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพฯ และภาคใต้ตอนล่างในช่วงศตวรรษที่ 20 ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการปะทะกันระหว่างความพยายามผนวกชาวมลายูมุสลิมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐชาติ (assimilation) กับการต่อต้าน ในหนังสือเรียนที่ผลิตขึ้นเองนั้นอุสตาซแต่ละคนจะใช้ภาษาของตนในการผสมผสานประวัติศาสตร์เหล่านี้เข้ากับความเป็นมลายู (Malayness) เพื่อสร้างค่านิยมอันทรงพลังในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน⁷⁹ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเกี่ยวกับการกดขี่ข่มเหงและการต่อต้านรัฐไทยนี้ทำให้ชาวมลายูมุสลิมรู้สึกแปลกแยกกับประวัติศาสตร์ “ชาติ” ไทย⁸⁰ ทั้งนี้เพราะเรื่องราวในอดีตเหล่านี้สร้างความภาคภูมิใจและแรงบันดาลใจให้กับพวกเขา ทั้งยังทำให้ชาวมลายูมุสลิมรู้สึกแปลกแยกจากคนอื่นๆ ในประเทศและสร้างความเกลียดชังต่อรัฐไทยอีกด้วย นักเรียนจะถูกสั่งสอนให้เกลียดทหารตำรวจและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยและขั้นตอนต่อจากนั้นก็คือการพูดถึง “การปลดปล่อยปาตานี”⁸¹

“อดีตอันรุ่งเรือง” ของปาตานีและ “การกดขี่ข่มเหง” โดยผู้ปกครองไทยเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงในหนังสือเรื่อง “หัวใจของการปฏิวัติสำหรับเยาวชน” เช่นกัน หนังสือเล่มนี้ถูกค้นพบที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามญิฮาดวิทยาในจังหวัดปัตตานีเมื่อปี 2548 ในตอนต้นของหนังสือมีข้อความระบุว่าหนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติร่วมของขบวนการและสามารถเรียกคืนได้ตลอดเวลา ผู้ที่นำไปไม่ควรที่จะพิมพ์เขียนแก้ไขหรือเผยแพร่ นอกจากนี้ยังไม่ควรที่จะทำให้นักเรียนนี้ตกอยู่ในมือของศัตรูหรือให้ใครยืมอ่าน หนังสือได้อธิบายว่าอาณาจักรปาตานีก่อนกำเนิดขึ้นมาก่อนที่อาณาจักรสุโขทัยซึ่งประวัติศาสตร์ฉบับ “ทางการ” ของไทยระบุว่าเป็นราชธานีแห่งแรกของไทย หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงเรื่องราวของประวัติศาสตร์โบราณไว้เพียงย่อๆ เมื่อเทียบกับเนื้อที่สำหรับการพูดถึง “การกดขี่ข่มเหง” โดยผู้ปกครองไทย

⁷⁸ งานวิชาการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ปาตานี ดู ครองชัย หัตถา, *ประวัติศาสตร์ปัตตานี สมัยอาณาจักรโบราณถึงการปกครอง 7 หัวเมือง* (ปัตตานี: 2548) งานวิชาการที่สำคัญอีกสองชิ้นที่มีทัศนะเห็นอกเห็นใจชาวมลายูมุสลิม คือ David K. Wyatt and A. Teeuw (eds), *Hikayat Patani: the Story of Patani* (The Hague, 1970) and Ibrahim Syukri (pseudonym), *History of the Malay Kingdom of Patani* [trans. by Conner Bailey and John N. Miksic] (Athens, Ohio, 1985).

⁷⁹ โครชกรูป สัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, ตุลาคม 2550

⁸⁰ Joseph Chinyong Liow, *Islam, Education and Reform in Southern Thailand : Tradition and Transformation* (Singapore, 2009), p. 110.

⁸¹ โครชกรูป สัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, ปัตตานี, กุมภาพันธ์ 2551

และความพยายามที่จะ “ลบล้าง” เชื้อชาติมลายูและศาสนาอิสลาม ในช่วงสมัยใหม่

แผ่นดินที่เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ขณะที่พื้นดินของเรา
แผ่นดินนี้กำลังร้องไห้และเรียกร้องรอย การเป็นเอกราชและ
ภราดรภาพ ... เราต้องสำนึกในความเป็นชาติ และบัดนี้แผ่นดิน
ของเราตกอยู่ภายใต้(การ) ปกครองของจักรวรรดินิยมสยาม
ไร้มนุษยธรรม เราถูกกดขี่ว่าเป็นพลเมืองชั้นสองหรือเรียกกัน
ง่ายๆ คือ ลูกทาสและได้จารึกไว้ในกฎหมายแห่งสยาม
ที่เอื้อประโยชน์แก่เขาและกดขี่บ่อนทำลายเรา ไม่ว่าจะเป็นการ
กำหนดกฎหมายฉบับใดๆก็ตามที่บ่งบอกว่าประชาธิปไตยแท้จริง
แล้วกฎหมายดังกล่าวล้วนแต่จะลบล้างชาติพันธุ์ เชื้อชาติมลายู
ปัตตานี⁸²

นโยบายที่ผู้ร่วมขบวนการได้ค้นพบว่าเป็นความพยายามที่จะ “ลบล้าง”
เชื้อชาติมลายูมากที่สุดคือการนำภาษาไทยมาใช้ในปอเนาะและการ
ห้ามใช้ภาษามลายูในสถานที่ราชการ⁸³ หนังสือเล่มนี้ยังมองว่าสังคม
ชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้กำลังเสื่อมลง

โรคที่เราได้เผชิญอยู่คือชาติพันธุ์ของเราในวันนี้อ่อนแอและ
ถดถอย เป็นโรคที่ถูกครอบครองในการดำเนินวิถีชีวิตทั้งในด้าน
วัตถุและศีลธรรม สถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นที่แต่ละบุคคลต้อง
ร่วมรับผิดชอบชาติพันธุ์ของพวกเขา ความสำนึกและความจำเป็น
ต่อชาติพันธุ์นั้นเองเป็นการกระตุ้นให้เกิดการต่อสู้เพื่อ
ความเป็นเอกราชของชาติพันธุ์และประเทศชาติ⁸⁴

⁸² “หัวใจของการปฏิวัติสำหรับเยาวชน” เป็นเอกสารที่ไม่ได้มีการตีพิมพ์ซึ่ง
โคราชกรุปได้รับจากเจ้าหน้าที่ทหาร, ไม้ระแนงวันที่, หน้า 1 หนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด
สิบบท ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับการเตรียมตัวสำหรับเยาวชนเพื่อ
เข้าร่วมขบวนการ จัดสำนักชาติปัตตานีและความเป็นมลายู การปฏิบัติไปจนถึง
การปลดปล่อยปัตตานี การยุติการกบฏแห่งความสัมพันธ์กับคนนอกศาสนา
เอกสารต้นฉบับเขียนขึ้นด้วยอักษรยาวีซึ่งใช้ในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
มาตั้งแต่ดั้งเดิม รวมถึงในประเทศมาเลเซียก่อนที่จะมีการเปลี่ยนไปใช้ระบบ
อักษรโรมัน เอกสารถูกแปลเป็นภาษาไทยโดยเจ้าหน้าที่ทหาร

⁸³ อ้างแล้ว ในช่วงที่จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการห้ามใช้
ภาษามลายูในสถานที่ราชการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายชาตินิยมที่เรียกว่า
“รัฐนิยม” ซึ่งประกาศใช้ระหว่างปี 2482-2485 นโยบายดังกล่าวส่งผลให้มีการ
ห้ามชาวมลายูมุสลิมแต่งกาย ห้ามนำธงชาติมลายูหรือธงชาวมลายูและมีการ
บังคับชาวมุสลิมปฏิบัติตามความเชื่อแบบศาสนาพุทธ ดู Ibrahim Syukri,
History of the Malay Kingdom of Patani, op. cit., pp. 87 - 88.

หัวใจสำคัญของขบวนการชาตินิยมคือบทเพลง “เพลงชาติปัตตานี”
เป็นตัวอย่างหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวของประวัติศาสตร์
อันรุ่งเรืองและการกดขี่โดยรัฐไทย เนื้อร้องของเพลงนี้ถูกเขียนเป็น
ภาษามลายูมาตรฐานซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

ปัตตานีคือประเทศของเรา
แผ่นดินที่ปกคลุมไปด้วยเลือดอันทรงเกียรติ
แผ่นดินปัตตานีคือมรดกอันศักดิ์สิทธิ์ของเรา
บ้านเกิดของชาวมลายู
ดินแดนอธิปไตยมาแต่โบราณกาล
แดง ขาว ดำ พระจันทร์เสี้ยว ดาวเหลือง
คือสีของธงชาติของเรา
บัดนี้ถึงเวลาที่จะต้องลุกขึ้นปกป้อง
และปกครองดินแดนทะเลและฟ้าของเรา
ไม่มีชาติใดที่จะมาปกครองเราได้
ตามกฎหมายระหว่างประเทศ
คนหนุ่มสาวจะร่วมกัน
ด้วยพลัง ความกล้าหาญ และจิตวิญญาณนักสู้
เพื่อต่อสู้กับสิ่งที่เราเผชิญอยู่
พวกเราจะสู้ด้วยสี่ล้านคนที่เข้มแข็ง
ไม่มีอำนาจใดๆ ที่เราเกรงกลัว
สันติภาพและความมั่งคั่งคือเป้าหมายของเรา
เราจะหลั่งเลือดแต่ไม่ยอมแพ้
เพราะนี่คือหน้าที่ต่อศาสนาและชาติ
จงจำไว้ว่าการสวดคืออาวุธของเรา
ด้วยศรัทธาที่แรงกล้าและพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่
พระผู้เป็นเจ้าจะปกป้องเรา
จากภัยพิบัติทั้งหลายทั้งปวง
บทสวดแห่งสันติภาพคือสิ่งนำทางสำหรับเรา
ให้ก้าวไปสู่ความรุ่งโรจน์และเอกราช
เอกราช⁸⁵

⁸⁴ “หัวใจของการปฏิวัติสำหรับเยาวชน”, อ้างแล้ว, หน้า 39 - 40

⁸⁵ โคราชกรุปแปลจากภาษามลายูมาตรฐาน คำร้องของ “เพลงชาติปัตตานี”
ได้มาจากอุสตาซในภาคใต้ซึ่งเพลงดังกล่าวสามารถหาฟังได้ทางอินเทอร์เน็ตด้วย
ดู “Lagu kebangsaan Patani (animation)”, วิดีโอ, YouTube, 22 เมษายน 2551,
www.youtube.com/watch?v=NhacZM5n4NQ&feature=related เพลงที่เกี่ยวกับการ
การต่อสู้ของชาวปัตตานีอีกหลายเพลงสามารถหาได้ในเว็บไซต์ยูทูบ

นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์ชาตินิยมที่บางครั้งก็เป็นการกล่าวเกินจริง ยังถูกสะท้อนผ่านคำให้การระหว่างการสอบสวนอีกด้วย

ในอดีตแผ่นดินรัฐปัตตานีเป็นของชาวมลายูมาก่อน ต่อมาได้ทำสงครามกับรัฐบาลสยาม ปรากฏว่ารัฐปัตตานีแพ้สงครามต่อรัฐบาลสยาม และได้จับชาวมลายูเดินทางไปขุดคลองแสนแสบที่กรุงเทพฯ ซึ่งทหารรัฐบาลสยามได้นำเชือกมาเจาะเอ็นร้อยหวายทำให้ชาวมลายูทนทุกข์ทรมานมาก นอกจากนี้ ยังได้ยึดปืนใหญ่ของรัฐปัตตานีในอดีตอีกจำนวนสองกระบอกนำเข้ากรุงเทพฯ โดยทางเรือ⁸⁶ ปรากฏว่าสามารถเดินทางถึงจุดหมายได้จำนวนหนึ่งกระบอก ส่วนอีกจำนวนหนึ่งกระบอกเกิดอุบัติเหตุเรือที่บรรทุกปืนใหญ่มล่มกลางทะเล ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะต้องมีความรักสามัคคีกันเพื่อเอาแผ่นดินรัฐปัตตานีกลับคืนมาด้วยการทำสงครามกับรัฐบาลสยาม⁸⁷

ข. การกดขี่ข่มเหงโดยรัฐไทย

การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อชาวมลายูมุสลิมโดยรัฐบาลทักษิณ เช่น เหตุการณ์กรือเซะและตากใบเป็นสิ่งที่ตอกย้ำคำอธิบายเรื่องราวของผู้ปกครองที่กดขี่ข่มเหงให้มีน้ำหนักมากขึ้นในสายตาของคนรุ่นใหม่⁸⁸ ทั้งสองเหตุการณ์ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่จะผลักดันให้ชาวมลายูมุสลิมลุกขึ้นต่อสู้กับรัฐไทย รองแม่ทัพภาคที่ 4 ยอมรับว่าประมาณร้อยละ 80 ของผู้ก่อความไม่สงบที่ถูกควบคุมตัวสารภาพว่าพวกเขาเข้าร่วมขบวนการเพราะรู้สึกโกรธแค้นกับสองเหตุการณ์นี้⁸⁹ การจับกุมหรือการสังหารสมาชิกในครอบครัวก็เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้คนตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการ การคุกคาม

ผู้ที่ถูกขึ้นชื่อในบัญชีคำว่าเกี่ยวข้องกับสองเหตุการณ์นี้ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเข้าสู่ขบวนการ⁹⁰

อุสตาซบางคนใช้วิธีการฉายวิดีโอเกี่ยวกับเหตุการณ์ตากใบและกรือเซะเพื่อเปิดประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับความอยุติธรรมที่ชาวมลายูมุสลิมต้องเผชิญ พวกเขายังได้กล่าวถึงกรณีการซ้อมทรมานและการสังหารครูสอนศาสนาโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงที่เพิ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่นานนี้ด้วย⁹¹ แม้ว่าจะมีการเชื่อมโยงปัญหาภาคใต้กับชะตากรรมชาวมุสลิมที่ถูกกดขี่ข่มเหงในที่อื่นๆ แต่ก็ไม่ได้มีการให้ความสำคัญต่อประเด็นนี้มากนักและไม่ใช่ประเด็นหลักในการดึงดูดให้คนเข้าร่วมขบวนการ⁹²

กรณีเหตุการณ์ตากใบและกรือเซะได้รับความสนใจจากชาวมุสลิมที่อยู่นอกประเทศไทยเป็นอย่างมากและเป็นแรงผลักดันให้ชาวมลายูเซียสกองศาสาเข้ามาเป็นนักรบญิฮาด (jihadists) พวกเขาถูกจับที่อำเภอสุไหงโกลลก จังหวัดนราธิวาส เมื่อเดือนมิถุนายน 2551 และถูกตั้งข้อหาก่อการร้าย โอมาร์ ฮานีฟ ชามซูล กามาร์ อายุ 17 ปีสารภาพว่าเขาได้รับแรงบันดาลใจจากการดูวิดีโอเหตุการณ์ตากใบ ส่วนมุฮัมหมัด แพลลี บิน ไชนอล อาบิดิน อายุ 23 ปีซึ่งผู้ร่วมกลุ่มอีกคนหนึ่งให้สัมภาษณ์กับโครชกรู๊ปว่าระยะทางที่ใกล้กันมีส่วนในการตัดสินใจของเขา

ผมต้องการช่วยชาวมุสลิมและสนใจที่จะทำสงครามญิฮาดในประเทศไทยเพราะว่าเป็นเป้าหมายที่อยู่ใกล้ที่สุดและรัฐบาลไทยก็ได้สังหารชาวมุสลิมไปเป็นจำนวนมาก มีคนบอกผมว่าเด็กๆ ที่เล่นฟุตบอลก็ยังถูกยิง ชาวสวนยางก็ถูกฆ่า ผมจึงต้องมาเพื่อช่วยพวกเขา⁹³

⁸⁶ การยึดปืนใหญ่สองกระบอกนี้เป็นเหตุการณ์ที่มีการบันทึกไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์ ปืนที่จมหายไปในทะเลมีชื่อว่า “ศรีนครี” ส่วนอีกกระบอกหนึ่งชื่อ “พญาตานี” หรือ “มหารานีปัตตานี” ตั้งอยู่ที่หน้ากระทรวงกลาโหมในกรุงเทพฯ ดู ครอบชัย หัตถา, *ประวัติศาสตร์ปัตตานี สมัยอาณาจักรโบราณถึงการปกครอง 7 หัวเมือง*, อ่างแล้ว, หน้า 74

⁸⁷ บันทึกการสอบสวนคอมมานโดนายหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส ไม่ระบุวันที่คำบอกเล่ากรณีที่ชาวมลายูมุสลิมถูกนำตัวไปกรุงเทพฯ เพื่อขุดคลองและถูกเจาะเอ็นร้อยหวายได้ถูกบอกเล่าในการอบรมที่นายยาเชร์ มูซอได้เข้าร่วม เขาเป็นนักเรียนไทยที่ได้เข้าร่วมการอบรมทางความคิดในขณะที่อยู่ประเทศอินโดนีเซีย ดู สำเร็จ ศรีหรั่ง, *ขบวนการ BRN - Coordinate*, อ่างแล้ว, หน้า 54

⁸⁸ สำหรับรายละเอียดของเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ ดูเชิงอรอด 37 และ 38

⁸⁹ สำเร็จ ศรีหรั่ง, *ขบวนการ BRN - Coordinate*, อ่างแล้ว, หน้า 118, ผู้เขียนเป็นรองแม่ทัพภาคที่ 4 ในช่วงที่รายงานเผยแพร่

⁹⁰ โครชกรู๊ปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, พฤศจิกายน 2550

⁹¹ โครชกรู๊ปสัมภาษณ์, นักเรียน, ปัตตานี, มกราคม 2551

⁹² โครชกรู๊ปสัมภาษณ์, นักเรียน, นราธิวาส, 2550

⁹³ โครชกรู๊ปสัมภาษณ์, โอมาร์ ฮานีฟ ชามซูล กามาร์, สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, จังหวัดนราธิวาส, 25 เมษายน 2551 และมุฮัมหมัด แพลลี บิน ไชนอลอาบิดิน, เรือนจำจังหวัดนราธิวาส, 26 สิงหาคม 2551 แพลลีเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย Universiti Teknologi Malaysia ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่สมาชิกเจาโคคนสำคัญคืออินอร์ดีน มูฮัมหมัด ท็อปและ ดร.อัสฮารี สุตเซนเรียนจบ แพลลีกล่าวว่าเขาได้รับการฝึกร่างกายเป็นเวลาหนึ่งเดือนในมาเลเซียก่อนเดินทางมาประเทศไทย ฮานีฟกล่าวว่าอุสตาซชาวมลายูเซียสคนหนึ่งจากรัฐกลันตันเป็นผู้ชักชวนเขา ทั้งสองคนพร้อมกับโอมาร์ซึ่งเป็นชาวเอเชียใต้และอุสตาซมุฮัมหมัดชาวมลายูเซียสซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มได้ข้ามชายแดนมายังภาคใต้ของไทยเมื่อเดือนพฤษภาคม 2551 และได้เข้าบ้านอยู่ในอำเภอสุไหงโกลลกซึ่งพวกเขาใช้เป็นที่

ภาพเหตุการณ์ตากใบถูกผลิตซ้ำและเผยแพร่อย่างรวดเร็ว มีการเผยแพร่ในประเศมาเลเซีย อินโดนีเซียและปรากฏในเวปไซด์ยูทูบ ซึ่งได้สร้างความกังวลให้กับทางการไทยเป็นอย่างมากจนต้องออกมาจับเอาผิดกับผู้เผยแพร่ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นภัยต่อความมั่นคง⁹⁴ ไครซิสกรุปได้ชมสารคดีชิ้นหนึ่งในวีซีดีที่ผลิตขึ้นอย่างง่าย ๆ เปรียบเทียบกรณีตากใบกับอาจะห์โดยมีการให้เสียงเป็นภาษาอินโดนีเซีย

กรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆ เช่น การทรมานและการอุ้มฆ่า ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจริงหรือเป็นเรื่องเล่าในหมู่บ้านที่ยังไม่อาจพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้นับเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการดึงดูดให้คนเข้าร่วมขบวนการ ไม่เป็นเรื่องผิดปกติแต่อย่างใดที่จะพบว่าสมาชิกของขบวนการจะเคยถูกเจ้าหน้าที่ความมั่นคงซ้อมทรมานหรือมีสมาชิกในครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมของเจ้าหน้าที่⁹⁵ จากบันทึกของทนายความชาวมุสลิมระบุว่ามีการแจ้งข้อมูลการซ้อมทรมานเพิ่มมากขึ้นนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2550 ภายหลังจากที่กองทัพเปิดยุทธการปิดล้อมตรวจค้นอย่างเป็นระบบเพื่อไล่ล่าผู้ต้องสงสัยในการก่อความไม่สงบ ศูนย์ทนายความมุสลิมซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนอิสระได้รับรายงานการซ้อมทรมานผู้ถูกคุมขัง 74 คดีระหว่างเดือนมิถุนายน 2550 ถึงเมษายน 2551⁹⁶ หนึ่งในกรณีที่น่าทึ่งที่สุดคือเหตุการณ์ที่อิหม่ามยะฟา กาเซ็งถูกซ้อมจนเสียชีวิตในค่ายทหารที่อำเภอเรือเสาะจังหวัดนราธิวาสในเดือนมีนาคม 2551⁹⁷ พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการทหารบกถือว่า

ฝึกร่างกายและการทหาร พวกเขาได้พยายามลอบโจมตีเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจด้วยมีดหลายครั้งแต่ทำไม่สำเร็จ แฟดลีและฮานีฟถูกจับกุมเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2551 ในขณะที่พวกเขากำลังจะขโมยรถจักรยานยนต์ อีกสองคนหลบหนีไปได้ ดู Crisis Group Briefing, *Thailand: Political Turmoil and the Southern Insurgency*, op. cit., p. 5.

⁹⁴ ดู “สมช.ไม่พินธงห้ามเผยแพร่วีซีดีตากใบ”, สำนักข่าวประชาไท, 14 ธันวาคม 2547, www.prachatai.com/news/show.php?Category=sm&No=1831.

⁹⁵ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, พฤศจิกายน 2550

⁹⁶ ดู Crisis Group Briefing, *Thailand: Political Turmoil and the Southern Insurgency*, op. cit., pp. 14-16.

⁹⁷ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2551 ศาลจังหวัดนราธิวาสสรุปสาเหตุการเสียชีวิตของนายยะฟา กาเซ็งว่าเป็นผลมาจากการถูกซ้อมอย่างรุนแรงในระหว่างที่ถูกทหารควบคุมตัว ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้มีการไต่สวนการตายในกรณีที่บุคคลนั้นเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ว่าจะไม่มีการลงโทษผู้ที่ถูกระบุว่ามีส่วนรับผิดชอบต่อการเสียชีวิตในชั้นนี้ หลังจากศาลได้สรุปแล้ว ครอบครัวของนายยะฟาได้ฟ้องร้องคดีแพ่งกับกองทัพบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงกลาโหมเมื่อเดือนมีนาคม 2552 เรียกร้องค่าชดเชยเป็นเงิน 10 ล้านบาท การพิจารณาคดียังคงดำเนินอยู่ในชั้นนี้ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มูลนิธิผสานวัฒนธรรมทางโทรศัพท์, 6 มิถุนายน 2552

กรณีนี้เป็นเรื่องร้ายแรงมากและได้กำชับผู้ได้บังคับบัญชาว่าห้ามมิให้มีการทำร้ายชาวมุสลิมหรือทำให้เสียชีวิตแม้แต่คนเดียวในระหว่างการสอบสวน ผู้บัญชาการทหารบกเกรงว่าการกระทำเช่นนั้นอาจเป็นสร้างความชอบธรรมให้กับองค์การสหประชาชาติหรือองค์การการประชุมอิสลาม (Organisation of the Islamic Conference) ให้เข้ามา “แทรกแซง” ได้⁹⁸ ดูเหมือนว่าแนวโน้มการซ้อมทรมานจะลดน้อยลงหลังจากการเสียชีวิตของอิหม่าม⁹⁹

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดกรณีการหายสาบสูญในภาคใต้ที่ไม่มีคำอธิบายหลายกรณีด้วยกัน กรณีที่ยังฝังใจชาวมลายูมุสลิมคือการหายตัวไปของนายฮัจยีสุหลง บิน อับดุลกาเดร์ผู้นำศาสนา ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือและเป็นผู้ที่เรียกร้องให้จังหวัดชายแดนใต้มีอำนาจในการปกครองตนเองมากขึ้น ฮัจยีสุหลงหายตัวไปพร้อมกับบุตรชายคนโตและเชื่อกันว่าพวกเขาถูกตำรวจจับโยนถ่วงน้ำจนเสียชีวิตในปี 2497¹⁰⁰ กรณีของเขามักถูกกล่าวถึงเพื่อเป็นเครื่องยืนยันถึงความไม่เป็นธรรมและความล้มเหลวของรัฐบาลในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ¹⁰¹ อีกกรณีหนึ่งที่ยังอยู่ในความสนใจของสาธารณชนคือกรณีของนายสมชาย นีละไพจิตรทนายความชาวมุสลิมที่หายตัวไปอย่างลึกลับเมื่อเดือนมีนาคม 2547 ภายหลังจากที่เขาได้เรียกร้องให้มีการสอบสวนเหตุการณ์ที่ตำรวจซ้อมทรมานผู้ต้องสงสัยในคดีก่อความไม่สงบ¹⁰² กรณีการหายตัวไปก็ยังคงเกิดขึ้นแม้ว่าการ

⁹⁸ บันทึกช่วยจำของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาคที่ 4, 29 มีนาคม 2551

⁹⁹ องค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ได้ทำการวิจัยและบันทึกการซ้อมทรมาน 34 กรณี รายงานสรุปว่าเจ้าหน้าที่ความมั่นคงได้ใช้วิธีการ “ทรมานอย่างเป็นระบบ” (systematic torture) และปฏิบัติอย่างมิชอบต่อผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงในภาคใต้ องค์การนิรโทษกรรมสากลเรียกการซ้อมทรมานนั้นว่าเป็นการกระทำอย่างเป็นระบบเพราะว่าพบการปฏิบัติเช่นนั้นหลาย ๆ ครั้ง เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเป็นการกระทำอย่างจงใจซึ่งเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ในภาคใต้ แม้ว่าการปฏิบัตินั้นจะไม่เกิดจากนโยบายรัฐบาลก็ตาม “Thailand: Torture in Southern Counter-Insurgency”, Amnesty International, 13 January 2009.

¹⁰⁰ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับนายฮัจยีสุหลงและการเคลื่อนไหวของเขาใน Crisis Group Report, *Southern Thailand: Insurgency Not Jihad*, op. cit., pp. 5-6.

¹⁰¹ ไครซิสกรุปสัมภาษณ์, อดีตนักเรียน, ยะลา, ตุลาคม 2550 นักเรียนคนดังกล่าวเสียชีวิตในการปะทะกับเจ้าหน้าที่ความมั่นคงไม่กี่วันหลังจากนั้น

¹⁰² ดูรายละเอียดการหายตัวไปของนายสมชายใน Crisis Group Report, *Southern Thailand: Insurgency Not Jihad*, op. cit., pp 17-18. รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้สั่งให้กรมสอบสวนคดีพิเศษรื้อฟื้นการสอบสวนคดีนี้ใหม่เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่ชาวมลายูมุสลิมรู้สึกได้ว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่ความพยายามหลายครั้งที่จะค้นหาซากกระดูกของนายสมชายในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสถานที่ที่เขาถูกสังหารยังคงไม่ประสบความสำเร็จ

ละเมิดสิทธิมนุษยชนจะถูกตรวจสอบโดยองค์กรระหว่างประเทศมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมของรัฐบาลไทย องค์กรอิเวนไรท์วอทช์ซึ่งติดตามการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั่วโลกได้บันทึกกรณีผู้หายสาบสูญ 22 คนในงานวิจัยที่ทำในปี 2548 และ 2549 แต่กรณีที่เกิดขึ้นน่าจะมีมากกว่านี้¹⁰³ สำหรับกรณีการลอบฆ่าโดยเจ้าหน้าที่รัฐ (extrajudicial killing) นั้นเป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์ ทั้งนี้เพราะเมื่อเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอาจจะมีการกล่าวโดยเหมารวมไปว่าเป็นการกระทำของผู้ก่อความไม่สงบ แต่ในหลายๆ กรณีก็เชื่อกันในหมู่ชาวบ้านในพื้นที่ว่าเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ต้องการกำจัดผู้ต้องสงสัยในการก่อความไม่สงบ เมื่อคดีเหล่านี้ไม่ได้รับการคลี่คลายก็เป็นแรงหนุนให้เกิดข่าวลือมากขึ้นจนยากที่จะหาว่าอะไรคือความจริงและกลายเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายก่อความไม่สงบในที่สุด

ก. การต่อสู้แบบ “ญิฮาด”

โดยสรุปแล้วขบวนการในภาคใต้ของไทยเป็นขบวนการชาตินิยมมลายู ถึงแม้จะพบว่ามีการใช้กรอบการอธิบายในเชิงศาสนาที่เด่นชัดมากขึ้นกว่าในอดีต¹⁰⁴ สำหรับชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้พวกเขาไม่แยกชัดระหว่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กับศาสนา การเป็นชาวมลายูก็คือการเป็นมุสลิม อิสลามจึงเป็นคำศัพท์ที่พร้อมที่จะถูกหยิบมาใช้เพื่อการต่อสู้ ผู้คัดเลือกร่วมเข้ารวมขบวนการจะชักชวนชาวมลายูมุสลิมเพื่อเข้าร่วมทำ “ญิฮาด” กับ “คนนอกศาสนา” หรือ *กาไฟร* ที่เป็นชาวไทยพุทธ คำว่ากาไฟรนั้นมักใช้ในการเรียกข้าราชการชาวพุทธหรือพระสงฆ์ ส่วนชาวมุสลิมที่ผู้ก่อความไม่สงบถือว่าเป็นผู้ทรยศต่อศาสนาจะถูกเรียกว่า *มุนาฟิก* เช่น ผู้ที่ร่วมงานหรือให้การสนับสนุนพวกกาไฟร¹⁰⁵ คำว่ามุนาฟิกมีความหมายตรงตัวว่า “พวกมือถือสาก

ปากถือศีล” (hypocrites) สมาชิกคนหนึ่งซึ่งได้ออกจากขบวนการแล้วพูดว่ามุนาฟิกนั้นสมควรจะถูกฆ่าก่อนกาไฟรเสียอีกเพราะเป็นพวกเขานี่เป็นเสมือน “ศัตรูที่อยู่ใต้ผ้าห่ม” นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่อธิบายว่าทำไมจึงมีชาวมุสลิมถูกสังหารมากกว่าชาวไทยพุทธนับตั้งแต่ความรุนแรงได้ปะทุขึ้น ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงเดือนมีนาคม 2552 มีชาวมุสลิมถูกสังหาร 1,869 คน ในขณะที่มีชาวไทยพุทธเสียชีวิต 1,431 คน¹⁰⁶ และในจำนวนผู้ที่เสียชีวิตทั้งสิ้นกว่า 3,400 คนมีทั้งผู้หญิงเด็ก และผู้สูงอายุรวมอยู่ด้วย¹⁰⁷

สมาชิกแต่ละคนถูกปลูกฝังมาอย่างเข้มงวดว่าการสังหารผู้ที่ขัดขวางการต่อสู้ของพวกเขาเป็นหน้าที่และไม่ได้ถือว่าเป็นการกระทำผิดต่อศาสนา ถ้าหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการเตือนสามครั้งแล้ว พวกเขาจะได้รับผลตอบแทนบนสวรรค์ เพราะบุคคลเหล่านี้ถือเป็นศัตรูต่อขบวนการและศาสนา การต่อสู้ของพวกเขาไม่อาจจะล้มเหลวเด็ดขาด พวกเราจะต้องได้รับชัยชนะเท่านั้น ถ้าพวกเราถูกสังหารโดยทหารความตายของพวกเราจะถูกยกย่องว่าเป็นวีรกรรม แต่ถ้าพวกเราได้รับชัยชนะในการต่อสู้ การปกครองโดยอิสลามจะแผ่ขยายไปทั่วดินแดนปาตานีอีกครั้งหนึ่ง¹⁰⁸

ผู้ก่อความไม่สงบมองว่าจังหวัดชายแดนใต้เป็น *ดาร์ อัลฮาร์บ* (Dar al-Harb หรือดินแดนแห่งสงคราม) ซึ่งหมายถึงดินแดนที่มีผู้นำที่ไม่ใช่คนมุสลิมและไม่ได้ใช้กฎหมายชารีอะห์ในการปกครอง พวกเขาได้เรียกร้องให้พี่น้องร่วมศาสนานำดินแดนปาตานีกลับคืนมาจากพวกกาไฟรชาวยาม¹⁰⁹

อย่าเชื่อใจกาไฟรซิมมเป็นอันขาดเพราะชาวกาไฟรคือชัศตอนในคราบบนุษย์ ทั้งกาไฟรและชัศตอน (ชาตาน-ผู้แปล) คือศัตรูของอัลลอฮ์ ศัตรูของอัลลอฮ์คือศัตรูของเรา และใครก็ตามที่เดิน

¹⁰³ ดู “It was Like Suddenly My Son No Longer Existed”, Human Rights Watch, March 2007.

¹⁰⁴ โคราชกรุปอธิบายอย่างต่อเนื่องว่าพื้นฐานอุดมการณ์การต่อสู้ในภาคใต้นั้นเป็นเรื่องของชาตินิยมมลายูและไม่ใช่ว่าส่วนหนึ่งของขบวนการญิฮาดสากลที่สนับดังกล่าวสอดคล้องกับ Joseph Chinyong Liow, “International Jihad and Muslim Radicalism in Thailand? Toward an Alternative Interpretation”, *Asia Policy*, no. 2 (July 2006), pp. 100-101 และ Duncan McCargo ก็ได้อธิบายสอดคล้องกันว่ามูลเหตุของการต่อสู้ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเป็นเรื่องการเมือง โดยมุ่งเน้นปัญหาในเฉพาะพื้นที่นั้นโดยเฉพาะเรื่องความชอบธรรม อิสลามถูกนำมาใช้เพียงเป็นเครื่องมือในการปลุกคนเข้าร่วมขบวนการและเป็นกรอบอธิบายการต่อสู้ทางการเมืองของพวกเขา ดู Duncan McCargo, *Tearing Apart the Land: Islam and Legitimacy in Southern Thailand*, op. cit., p. 187.

¹⁰⁵ โคราชกรุปสัมภาษณ์, อดีตครูฝึกทหารของบีอาร์เอ็น โคออร์ดิเนต, 13 มกราคม 2552

¹⁰⁶ Srisompob Jitpiromsri, “Updated Statistics of the Deep South Watch: Thailand’s Southern Violence from January 2004 through March 2009”, Deep South Watch (www.deepsouthwatch.org), 20 April 2009.

¹⁰⁷ ศาสนาของผู้เสียชีวิตบางคนไม่สามารถพิสูจน์ทราบได้

¹⁰⁸ โคราชกรุปสัมภาษณ์, นักเรียน, ตุลาคม 2550

¹⁰⁹ ตามจารีตแบบอิสลามมีการแบ่งดินแดนเป็นสองประเภทหลักๆ คือ ดาร์ อัลอิสลาม (Dar al-Islam) ซึ่งหมายถึงดินแดนที่ปกครองโดยผู้นำมุสลิมและใช้กฎหมายชารีอะห์ในการปกครองหรือ อีกประเภทหนึ่งคือดาร์ อัลฮาร์บ (Dar al-Harb) ดู Joseph Chinyong Liow, *Islam, Education and Reform in Southern Thailand*, op. cit., p. 113.

ตามแนวทางชัยตอนและกาฬิรจะถูกเรียกว่า “มุนาฟิก” ไม่ใช่หรือ? ทั้งชัยตอน กาฬิรและมุนาฟิก ย่อมอยู่ในรกดตลอดกาล ที่น้อมมุสลิมที่รัก แผ่นดินนี้คือ แผ่นดินสงคราม (ดาร์ุลฮาร์บ) ไม่ต่างอะไรกับปาเลสไตน์ อัฟกานิสถาน ไม่ใช่แผ่นดินทั่วไปที่พระเจ้ามาจับมือกับโตะอิหม่าม โตะครูจะมาขอคู่อีให้กับพระและพระเจ้ามาขอพรให้โตะครู

กาฬิรจะมาสรางสมานฉันท์แบบโงๆ ที่นี้ไม่ได้ แผ่นดินนี้ต้องแยกกันอยู่ระหว่างมุสลิมกับกาฬิร แผ่นดินนี้ต้องเป็นอิสระ แล้วต้องจัดระบบอิสลาม แผ่นดินนี้ไม่ใช่แผ่นดินไทย แต่เป็นแผ่นดิน “ฟาตอนีดารุสสลาม”¹¹⁰

สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างขบวนการรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ในภาคใต้คือทัศนคติต่อคนพุทธ ในอดีตนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ที่ขบวนการจะเรียกค่าคุ้มครองโดยไม่สังหารชาวบ้าน นักเคลื่อนไหวรุ่นเก่าส่วนใหญ่เชื่อว่าการสังหารชาวพุทธทั่วไปเป็นสิ่งที่ผิดหลักศาสนา ยกเว้นการสังหารทหารตำรวจเจ้าหน้าที่รัฐหรือสายข่าวของรัฐซึ่งนับว่าเป็นเป้าหมายอันชอบธรรมที่จะสังหาร¹¹¹ การฆ่าตัดคอเป็นการปรากฏการณ์ใหม่ซึ่งบ่งชี้ว่าขบวนการรุ่นใหม่อาจรับเอาอิทธิพลในการใช้วิธีการแบบนี้มาจากนักรบอิสลามในต่างประเทศ¹¹²

การนำภาษาทางศาสนามาใช้อธิบายการต่อสู้มากขึ้นสะท้อนถึงการขยายตัวของขบวนการอิสลามทั่วโลก ผู้นำในขบวนการรุ่นเก่าบางคนมองปรากฏการณ์ดังกล่าวว่าเป็นการปรับกลยุทธ์ของขบวนการรุ่นใหม่เพื่อทำให้ประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามสนใจการต่อสู้ของพวกเขา ในอดีตการใช้ภาษาทางศาสนาไม่ถูกมองว่าเป็นสิ่งผิดเพราะอาจสร้างความแปลกแยกให้กับประเทศซึ่งไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามที่พวกเขาต้องการการสนับสนุนได้¹¹³ มีการใช้ภาษาทางศาสนา รวมทั้งญิฮาดในหมู่ขบวนการรุ่นเก่าบ้างแต่การอธิบายการต่อสู้ในกรอบศาสนาไม่ได้เด่นชัดหรือมีอิทธิพลมากเท่าในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม

มิใช่ว่าทุกคนจะเห็นด้วยกับคำอธิบายนี้ รายงานวิจัยของนักรัฐศาสตร์ไทยท่านหนึ่งชี้ให้เห็นว่าระหว่างปี 2519 ถึง 2524 สมาชิกขบวนการในภาคใต้ได้ใช้ศาสนาอิสลามในการสร้างความชอบธรรมต่อการใช้ความรุนแรงอย่างชัดเจน ในช่วงเวลานั้นใบปลิวที่เผยแพร่โดยขบวนการแบ่งแยกดินแดน เช่น กลุ่มพูโลมักใช้โองการจากคัมภีร์อัลกุรอานและฮาดิษในการอธิบายการต่อสู้¹¹⁴ ในใบปลิวฉบับหนึ่งมีข้อความระบุว่าชาวมุสลิมต้องระลึกไว้เสมอว่าพวกเขามีหน้าที่ในการต่อสู้กับกาฬิรและถือเป็นสิ่งผิดที่จะปล่อยให้ปาตานีตกอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม¹¹⁵

ขบวนการรุ่นใหม่นิยามการต่อสู้ของพวกเขาว่าเป็นการทำสงครามญิฮาดอันศักดิ์สิทธิ์ (a holy jihad) เพื่ออัลลอฮ์ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการต่อสู้ที่ใช้อาวุธ (armed jihad)¹¹⁶ ผู้ที่ถูกสังหารในการทำญิฮาดจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่พลีชีพในหนทางแห่งพระเจ้าหรือเรียกว่า ชาฮีด การอธิบายการต่อสู้เช่นนี้มีส่วนช่วยในการปลุกฝังความคิดการปลุกขวัญกำลังใจให้พวกเขาพร้อมจะพลีชีพเพื่อความเชื่อ¹¹⁷

มีการขยายความแนวคิดเรื่องการทำญิฮาดไว้อย่างละเอียดในหนังสือ “เบอร์ญิฮาด ดี ปาตานี” (Berjihad Di Patani หรือ “การต่อสู้ที่ปาตานี”) ซึ่งมีความยาว 65 หน้า หนังสือเล่มดังกล่าวนี้ถูกค้นพบในหมู่คนมุสลิม 32 คนที่ถูกสังหารในมัสยิดกรือเซะ หนังสือเล่มดังกล่าวเขียนขึ้นด้วยอักษรยาวีและได้อ้างอิงถึงคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานเพื่อเรียกร้องให้ชาวมลายูมุสลิมต่อสู้ด้วยชีวิตเพื่อทวงดินแดนของพวกเขาคืนจากพวกกาฬิร¹¹⁸ แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะดูเป็นงานเขียนทางการเมืองมากกว่าศาสนาแต่ได้มีการใช้คำสอนทางศาสนาสร้าง

¹¹⁴ ฮาดิษเป็นบันทึกที่รวบรวมคำและการกระทำของพระศาสดามุฮัมมัดและผู้ใกล้ชิด ฮาดิษเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นสำหรับชาวมุสลิมในเรื่องการปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างของพระศาสดา

¹¹⁵ Chaiwat Satha-Anand, *Islam and Violence: A Case Study of Violent Events in the Four Provinces of Thailand, 1976-1981*, USF Monograph in Religion and Public Policy No. 2 (Tampa, 1986) pp. 31-32.

¹¹⁶ ญิฮาดหมายถึงการต่อสู้หรือการพยายามซึ่งไม่จำเป็นจะต้องหมายถึงการสู้รบเสมอไป ญิฮาดอาจหมายถึงการบริจาคการกุศล การปลดปล่อยทาส และการทำทาสต่อการกดขี่ข่มเหง อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจทั่วไปเมื่อพูดถึงคำนี้คือการต่อสู้ด้วยอาวุธซึ่งอาจหมายถึงการต่อต้านสิ่งที่ถูกมองว่าไม่เป็นธรรมหรือการสร้างพื้นที่ให้ศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมให้เจริญรุ่งเรือง

¹¹⁷ โคราชกรุปสัมภาษณ์, ครุสอนศาสนา, กุมภาพันธ์ 2552

¹¹⁸ เอกสารต้นฉบับของเบอร์ญิฮาด ดี ปาตานีเขียนขึ้นด้วยอักษรยาวีและแปลเป็นภาษาไทยโดยนายเวหาเมะ ดีเม่ ลำปะจ๋ออำเภอเมืองจังหวัดยะลาเอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ หน้า 17

¹¹⁰ ใบปลิวที่มีการเผยแพร่เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 และลงนามโดย “เหล่านักรบอิสลามแห่งรัฐฟาตอนี”

¹¹¹ โคราชกรุปสัมภาษณ์, ดอละละ เซ็งมะฮู, อดีตสมาชิกหน่วยรบของพูโล, ยะลา, 19 มกราคม 2552

¹¹² มีความแตกต่างระหว่างการฆ่าตัดคอในภาคใต้ของไทยและประเทศอิรักที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ในประเทศไทยการตัดคอจะเกิดขึ้นหลังจากที่เหยื่อถูกยิงและเสียชีวิตแล้ว แต่ในอิรักผู้ถูกสังหารเสียชีวิตจากการถูกตัดคอ ข้อมูลจากการสนทนส่วนตัวกับ Joseph Chinyong Liow 4 มีนาคม 2552

¹¹³ โคราชกรุปสัมภาษณ์, อดีตสมาชิกขบวนการ BIPP, โกตาบารู, 20 มกราคม 2552

ความชอบธรรมให้กับการใช้ความรุนแรงด้วยการกล่าวว่าการสังหารกาไฟร์และมุณฟิกันนั้นไม่ถือว่าเป็นบาปสำหรับผู้ศรัทธาต่อขบวนการเสียชีวิตในการทำ “สงครามอันศักดิ์สิทธิ์” ย่อมหมายถึงการได้ไปเข้าเฝ้าอัลลอฮ์ในฐานะนักรบ¹¹⁹

แม้ว่าขบวนการในภาคใต้จะใช้ภาษาญิฮาดในการต่อสู้แต่การเคลื่อนไหวของพวกเขาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการญิฮาดสากล¹²⁰ หนังสือ “การต่อสู้ที่ปาตานี” ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าการต่อสู้ของพวกเขาคือการปกป้องดินแดนของชาวมุสลิมซึ่งชี้ให้เห็นว่าการต่อสู้นี้เป็นประเด็นเฉพาะพื้นที่ ในเอกสารนั้นยังระบุอีกว่าภายหลังจากที่ได้ปาตานีคืนมาควรมีตั้งสภาซึ่งทำการสรรหาจากผู้นำอิสลามนิกายชาฟีอี (ดูข้างล่าง) เพื่อมาเลือกผู้นำซึ่งควรมีเชื้อสายราชวงศ์ การต่อสู้ที่ค่อนข้างจะจำกัดในเชิงพื้นที่และไม่มีสิ่งบ่งชี้ว่าขบวนการได้รับอิทธิพลจากลัทธิวะฮาบี (Wahhabism) ซึ่งเป็นแนวคิดอิสลามบริสุทธิ์ที่ถือกำเนิดในซาอุดีอาระเบียในศตวรรษที่ 18 หรือลัทธิซาลาฟี (Salafism) ซึ่งเป็นขบวนการปฏิรูปสมัยใหม่ซึ่งมีเป้าหมายที่จะนำศาสนาอิสลามให้กลับสู่ความบริสุทธิ์ตามแบบที่พระศาสดาและชาวมุสลิมอีกสามรุ่นต่อมาได้ถือปฏิบัติ กลุ่มนักรบญิฮาด เช่น เครือข่ายอัล-เคดะและเจมาห์ อิสลามียะห์ (เจไอ) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรียกตัวเองว่าเป็นซาลาฟี แต่พวกเขาได้เพิ่มแนวทางการเมืองในเรื่องพันธกิจในการทำญิฮาดเข้าไปด้วย¹²¹

อิสมาอีล ลุดฟี จะปะกียา อธิการบดีวิทยาลัยอิสลามยะลาซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดซาลาฟีในภาคใต้กล่าวว่าการตีความแนวคิดเรื่องญิฮาดของผู้ก่อความไม่สงบนั้นผิดเพี้ยนไปจากคำสอนที่แท้จริงของศาสนา เขาอธิบายว่าหากตีความตามหลักศาสนาอิสลามแล้วอิหม่ามหรือผู้นำระดับสูงเท่านั้นที่จะสามารถประกาศสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ได้¹²² และจะกระทำก็ต่อเมื่อเป็นการต่อสู้กับข้าศึกที่มารุกราน การยุติความอยุติธรรม การปกป้องความจริงและการช่วยชีวิตผู้ที่ถูกกดขี่ การทำญิฮาดไม่ใช่เครื่องมือสำหรับการรุกราน การกดขี่ผู้ที่ยอ่อนแอหรือการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ในระหว่างสงครามห้ามสังหารผู้ที่ไม่ได้ติดอาวุธโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ พระและผู้ป่วย นอกจากนี้ การสังหารผู้ที่ไม่นับถือศาสนาอิสลามก็เป็นสิ่งต้องห้ามด้วยเช่นกัน นอกเสียจากว่าพวกเขาจะเป็นฆาตกรหรือผู้ถืออาวุธ¹²³

แม้ว่าลุดฟีจะแสดงความเห็นแย้งต่อฐานคิดในทางศาสนาของขบวนการ ตัวเขาเองกลับเคยถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบด้วยเช่นกัน เขาเคยถูกกล่าวหาว่าติดต่อกับกลุ่มเจไอ รวมทั้งมีรายงานว่าเขาได้ติดต่อกับนายฮัมบาลีซึ่งเป็นมือระเบิดที่เกาะบาห์ลี ก่อนที่ฮัมบาลีจะถูกจับตัวได้ในจังหวัดทางภาคกลางของไทยในปี 2546¹²⁴

¹¹⁹ อ้างแล้ว

¹²⁰ สำหรับงานวิจัยที่มองว่าการต่อสู้ในภาคใต้มีลักษณะก่อนไปทางญิฮาดสากล ดู Arabinda Acharya, Sabrina Chua and Rohan Gunaratna (eds.), *Conflict and Terrorism in Southern Thailand* (Singapore, 2006); Zachary Abuza, “Three Years after the January 2004 Raids, the Insurgency in Thailand is Building Momentum”, Counterterrorism Blog (<http://counterterrorismblog.org>), 3 January 2007; and Zachary Abuza, “Southern Discomfort: Thailand’s Insurgency Enters Year Five”, CounterterrorismBlog(<http://counterterrorismblog.org>), 2 January 2008.

¹²¹ เครือข่ายอัล-เคดะและเจไอได้รับอิทธิพลจากคำสอนในแนวคิดซาลาฟีของ Ibn Taimiyyah นักปราชญ์ในศตวรรษที่ 13 และ Sayid Qutb และ Abdullah Azzam ซึ่งเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองในศตวรรษที่ 20 บางครั้งมีการใช้คำว่า Salafism และ Wahhabism แทนที่กัน แต่สิ่งที่จริงแล้วคำสองคำนี้ไม่ได้มีความหมายเหมือนกันทีเดียว แนวคิดวะฮาบีแตกแขนงออกมาจากแนวคิดซาลาฟีและไม่ใช่ว่าผู้นับถือซาลาฟีทั้งหมดจะเป็นวะฮาบี ดูการอธิบายเรื่องแนวคิดทั้งสองนี้เพิ่มเติมที่ Crisis Group, Asia Report N°83, *Indonesia Backgrounder: Why Salafism and Terrorism Mostly Don’t Mix*, 13 September 2004, and Crisis Group Middle East/North Africa Report N°37, *Understanding Islamism*, 2 March 2005.

¹²² มีการพูดกันในหมู่คนในขบวนการว่าการประกาศฟัตวา (คำตัดสินในทางศาสนาอิสลาม) ให้ทำญิฮาดกับรัฐไทยโดยไม่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้ประกาศ โครชกรูปสัมภาษณ์อิหม่าม ครูสอนศาสนาอิสลาม กันยาชน - ตุลาคม 2550

¹²³ อิสมาอีล ลุดฟี จะปะกียา, อิสลามศาสนาแห่งสันติภาพ (ยะลา: 2547), หน้า 59, 62, 85

¹²⁴ บันทึกการสอบสวนของ Faiz Abu Bakar Bafana 13 ธันวาคม 2545 ในเอกสารคดีของ Abu Bakar Ba’asyir (พิจารณาในคดีในปี 2546) ดูเพิ่มเติมที่ Crisis Group Report, *Southern Thailand: Insurgency Not Jihad*, op. cit., p. 32. มีการตั้งข้อสงสัยอย่างมากในช่วงปี 2547 ว่าลุดฟีมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบในภาคใต้แต่ข้อสงสัยนี้ได้คลี่คลายลงไปภายหลังเนื่องจากไม่มีหลักฐานยืนยันถึงความเกี่ยวข้องเช่นนั้น ที่จริงแล้ว ลุดฟีได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เขายังได้ทำงานให้รัฐบาลหลายชุดในช่วงหลายปีที่ผ่านมามาเพราะรัฐบาลเองก็พยายามที่จะแสวงหาความภักดีจากเขาตำแหน่งแรก เขาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐบาลทักษิณ ต่อมาเขาได้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งแต่งตั้งขึ้นหลังการรัฐประหารในปี 2549 กอส. เป็นองค์กรอิสระที่ประกอบไปด้วยสมาชิก 50 คนซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลทักษิณในเดือนมีนาคม 2548 ซึ่งทำหน้าที่วางแนวทางการแก้ไขปัญหาระยะยาวเพื่อยุติความรุนแรงในภาคใต้ โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุนอดีตนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้จัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอเจตนารมณ์นโยบายแต่ไม่ได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังจากรัฐบาลทักษิณและปัจจุบันได้ยุติการดำเนินการแล้ว

ไม่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าขบวนการก่อความไม่สงบได้รับอิทธิพลจากแนวคิดชาลาฟี แต่ทว่ากลับมีอิทธิพลของความคิดอิสลามดั้งเดิมที่แพร่หลายอยู่ในภูมิภาค อิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะผสมผสานและมีร่องรอยอิทธิพลของศาสนาฮินดูและความเชื่อในเรื่องภูตผีปีศาจซึ่งเป็นความเชื่อที่เผยแพร่ในภูมิภาคนี้ในยุคแรกๆ ชาวมลายูมุสลิมส่วนใหญ่ในภาคใต้จะนับถือชาฟีอี ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่แนวทางในสายสุหนี่¹²⁵ ซึ่งเรียกกันในพื้นที่ว่า “คณะเก่า” หรือ Kaum Tua ในภาษามลายู นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถาตามแนวคิดแบบซูฟีซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมายาวนาน ส่วนแนวคิดชาลาฟีนั้นถูกมองว่าเป็นพวก “คณะใหม่” ผู้นำถือชาลาฟีในภาคใต้มีจำนวนน้อยกว่าชาฟีอีมาก พวกคณะใหม่ถูกมองว่ากำลังทำทลายอำนาจของผู้นำชาวมุสลิมดั้งเดิมจากความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาศาสนาอิสลามแบบดั้งเดิมด้วยการตัดความเชื่อท้องถิ่นที่พวกเขามองว่าไม่ถูกต้องตามหลักอิสลามออกไปและปรับความคิดให้ตรงตามหลักคำสอนในคัมภีร์ (scripturalism) มากขึ้น¹²⁶ มีข้อมูลบันทึกเกี่ยวกับการปฏิบัติหลายอย่างในหมู่คนในขบวนการที่เป็นไปตามแนวคิดซูฟีซึ่งเป็นสิ่งที่พวกชาลาฟีส่วนใหญ่มองว่าผิดหลักศาสนา

ผมเป็นคนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดชาลาฟีหรือที่บางคนเรียกว่าอะฮาบี ผมคิดว่ามันเป็นแนวคิดที่สุดโต่ง วิถีสอนในห้องเรียนของผมก็เหมือนกับการถ่ายทอดอุดมการณ์การต่อสู้ นอกห้องเรียน ในกระบวนการนี้ผมได้นำแนวคิดซูฟีมาสอนด้วยเพื่อให้คนมีศรัทธาที่แรงกล้าหรือทำให้พวกเขามีความแน่วแน่เวลาเผชิญหน้ากับศัตรู ตัวอย่างขององค์ประกอบเหล่านี้ เช่น การเขียนโองการอันศักดิ์สิทธิ์จากคัมภีร์อัลกุรอานบนเครื่องรางหรือในรูปของบทสวดซึ่งทุกคนต้องท่องในขณะทำละหมาดแต่ละครั้งตอนบ้าย ตอนเย็นและตอนค่ำ¹²⁷

ก่อนออกปฏิบัติการนักรบต้องท่องบทสวดในคัมภีร์อัลกุรอานวันละหกชั่วโมงหรือ 2,000 ครั้งด้วยความเชื่อที่ว่าพิธีกรรมเช่นนี้จะทำให้ยิงและฟันไม่เข้า¹²⁸ ผู้ที่เข้าร่วมโจมตีเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 บางคน

ได้เข้าร่วมทำพิธีแบบซูฟี ผู้เข้าร่วมพิธีจะประสานมือกันและสวดเป็นภาษาอาหรับเป็นเวลา 30 นาทีหลังจากนั้นจะได้รับบทสวดเพิ่มเติมเพื่อมาท่องที่บ้านหลังการทำละหมาดตอนเช้าและเย็น ผู้นำในพิธีจะลงอาคมบนมีดสั้น มีดพร้า ดาบ ลูกประคำ เสื้อและเครื่องรางก่อนแจกจ่ายให้แก่นักรบ¹²⁹ และมีการสวดและเป่ามนต์ลงบนหมากก่อนที่จะแจกจ่ายให้กับผู้เข้าร่วมพิธีโดยเชื่อว่าเมื่อรับประทานเข้าไปแล้วจะช่วยเพิ่มศรัทธาทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีความกล้าหาญมากขึ้น ทำให้พวกเขาเกิดความรู้สึกอีกทีว่าการโจมตีศัตรูจะต้องประสบความสำเร็จ¹³⁰

พวกชาลาฟีที่เคร่งครัดว่าพิธีกรรมเหล่านี้เป็นการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นนอกจากอัลลอฮ์ (Idolatry) ซึ่งเป็นเรื่องผิดหลักศาสนา พิธีกรรมเช่นนี้ประกอบกับลักษณะความเป็นชาตินิยมมลายูอาจเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการต่อสู้ในภาคใต้ของกลุ่มญิฮาดจากนอกประเทศ อย่างไรก็ตามก็มีการต่อสู้ในภาคใต้ของไทยนี้ก็ได้ถูกนำไปอ้างในเวบไซต์ของนักรบญิฮาดและในนิตยสารต่างๆ ในมาเลเซียและอินโดนีเซียเพื่อเรียกร้องให้ผู้ศรัทธาเข้าร่วมการทำญิฮาดและโดยพยายามที่จะนิยามการต่อสู้ในภาคใต้ให้เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการญิฮาดสากล บรรดานักรบในแถบนี้พยายามยืนยันว่านักรบต่อสู้ในประเทศไทยไม่ได้ถูกครอบงำด้วยความคิดชาตินิยมและไม่ได้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐประชาธิปไตยแบบฆราวาส (secular) เช่น อินโดนีเซียและมาเลเซียหรือรัฐอิสลามอย่างบรูไนหรือซาอุดีอาระเบีย ในแถลงการณ์ที่ออกโดยนายอาบู อิบดาคห์ ฮาฟีซาสุลเลาะห์ในนามของอัล-เคดาสาฮาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งรายงานโดยสำนักข่าวอัลญะนาบียะฮ์¹³¹ มีการเน้นถึงความบริสุทธิ์ของขบวนการญิฮาด ปาดานีว่านักรบเหล่านี้ไม่ได้ต้องการสัญญาสันติภาพหรืออำนาจในการปกครองตนเอง แต่พวกเขาขอเพียงแค่ชัยชนะหรือการได้พลีชีพ พวกเขาให้คำมั่นว่าจะยังคงต่อสู้ต่อไปจนกว่า “โลกทั้งโลกจะเชื่อฟังพระอัลลอฮ์”

ภายหลังจากที่ได้สนทนากันหลายครั้งกับพวก *ansar*¹³² ซึ่งก็คือกลุ่มนักรบจากอาณาจักรปาดานีดารุสสลาม พวกเขากล่าวเน้น

¹²⁵ See Crisis Group Report, *Understanding Islamism*, op.cit.

¹²⁶ คู่อธิบายเกี่ยวกับเรื่องการทำทลายของขบวนการปฏิรูปอิสลามใน Joseph Chinyong Liow, *Islam, Education and Reform in Southern Thailand*, op.cit., pp. 76 -99.

¹²⁷ โครซิสกรุปสัมภาษณ์, ครูสอนศาสนา, นราธิวาส, พฤศจิกายน 2550

¹²⁸ โครซิสกรุปสัมภาษณ์, นักเรียน, นราธิวาส, พฤศจิกายน 2550

¹²⁹ บันทึกการสอบสวนของตำรวจ, ปัตตานี, 22 มิถุนายน 2547

¹³⁰ โครซิสกรุปสัมภาษณ์, สงขลา, พฤศจิกายน 2550

¹³¹ คัดดาบ (Khattab) เป็นชื่อของชาวปาเลสไตน์ซึ่งเสียชีวิตในการนำการรบในเชชเนียซึ่งนักรบญิฮาดยกย่องว่าเขาเป็นวีรชนที่เสียสละ แถลงการณ์ถูกเผยแพร่ในเวบบล็อกและเวบไซต์ในมาเลเซียและอินโดนีเซียในปี 2551

¹³² *Ansar* มีความหมายตรงตัวว่า “ผู้ช่วยเหลือ” ซึ่งหมายถึงชาวกรุงมาดีนะห์ที่ให้ความช่วยเหลือพระศาสดามุฮัมมัดเมื่อพระองค์ทรงเดินทางออกจากกรุงเมกกะ

ย้ายอยู่ตลอดเวลาว่าการต่อสู้ในวิถีของญิฮาด (Jihad fi Sabilillah) ที่เกิดขึ้นที่ภาคใต้แตกต่างกันอย่างมากกับการลุกขึ้นสู้ที่เกิดขึ้นในอดีต พวกเขาเห็นว่าเป้าหมายของญิฮาดแท้จริงแล้ว “เป็นไปตามหนทางแห่งพระเจ้า” และไม่เจือปนกับสิ่งใดที่เป็นชาตินิยมหรือเรื่องทางโลกเลย และหากว่าเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับของพวกเขาเอง พวกเราเป็นใครกันที่จะไปสอบสวนใจของพวกเขาเพื่อให้เห็นว่ามิอะไรก็ไปถนัดหรือไม่เพียงพอแล้วที่พวกเขาพร่ำสวด *surat al-Anfal and surat at-Taubah* (บทที่แปดและเก้าของคัมภีร์อัลกุรอานที่ว่าด้วยผลดีแห่งการสงครามและการปฏิบัติต่อผู้ที่ไม่นับถืออิสลามในภาวะสงคราม-ผู้แปล) ที่พวกเขาท่องได้ขึ้นใจทุกคืน พวกเราควรละอายแก่ใจที่พยายามจะมองพวกเขาว่าถูกแปดเปื้อนด้วยความเชื่อในสิ่งสักการะอื่นนอกจากอัลลอฮ์¹³³

ในการศักดิ์กันไม่ให้ชาวมลายูมุสลิมเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ รัฐบาลได้พยายามตอบโต้ทางอุดมการณ์เพื่อทำลายความชอบธรรมของขบวนการ สำนักจุฬาราชมนตรีได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ *ชี้แจงข้อเท็จจริงการบิดเบือนคำสอนศาสนาอิสลามในเอกสารเบอร์จิฮาด คี ปัตตานี (การต่อสู้ที่ปัตตานี)* จำนวน 200,000 เล่มซึ่งเขียนเป็นภาษาไทยเพื่อโต้แย้งคำอธิบายในหนังสือ *เบอร์ญิฮาด คี ปัตตานี*¹³⁴

“ญิฮาด” เป็นคำที่สูงส่งในอิสลาม มีคุณค่ายิ่งแก่การน้อมนำมาปฏิบัติ น่าเสียดาย ณ วันนี้ คำๆ นี้ได้ถูกคนบางคนได้สร้างภาพแห่งความน่ากลัว สยดสยอง ช่มชู้ คุกคาม มาละเลงสีให้กับความบริสุทธิ์ของ “ญิฮาด” สูญเสียความงดงามไปอย่างไม่น่าให้อภัย¹³⁵

ในหนังสือของจุฬาราชมนตรีได้วิพากษ์วิจารณ์ความคิดชาตินิยมของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบว่า “คับแคบ” โดยอ้างว่าความรู้สึกลัทธิชาตินิยมขัดแย้งกับหลักสากลของอิสลามซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการนำสันติภาพมาสู่โลกไม่ใช่การนำเอกราชมาสู่กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง¹³⁶ ไม่เป็นที่ทราบชัดว่ามีชาวมลายูมุสลิมได้อ่านหนังสือเล่มนี้มากน้อยเพียงใดเพราะหนังสือเขียนขึ้นเป็นภาษาไทยไม่ใช่ภาษามลายูถิ่นปัตตานี การละเลยต่อความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรมเช่นนี้จึงจะเป็นการลดทอนความชอบธรรมของสำนักจุฬาราชมนตรีซึ่งก็มีน้อยอยู่แล้ว เพราะถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของรัฐบาลไทยในการควบคุมและปราบปรามชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้¹³⁷

ในหมู่ชาวมลายูมุสลิมเองก็มีการถกเถียงเรื่องความชอบธรรมของขบวนการอย่างเข้มข้น อิหม่ามบางคนถูกขบวนการเตือนไม่ให้ทำพิธีอาบน้ำสัพให้กับคนในขบวนการที่เสียชีวิตเพื่อให้ความตายของพวกเขาเป็นวีรกรรมเพื่อการปกป้องศาสนา¹³⁸ มีการโต้แย้งกันเองระหว่างสมาชิกของขบวนการว่าควรทำพิธีฝังศพพวกมูนาฟิกลงในสุสานของชาวมุสลิมหรือไม่¹³⁹ การถกเถียงในเชิงสัญลักษณ์เหล่านี้ถือเป็นเรื่องสำคัญ หากรัฐบาลมุ่งความสนใจและพยายามต่อสู้ในเชิงความคิดอย่างเหมาะสม การดำเนินการเช่นนั้นจะมีความสำคัญต่อการยุติความรุนแรงไม่น้อยกว่าวิธีการตอบโต้ทางการทหาร

¹³³ ดู “Al-Qaeda Asia Tenggara: Penegasan Tentang Bersihnya Panji-Panji Jihad Fi Sabilillah di Pattani” [Al-Qaeda South East Asia: Confirmation about the Purity of the Jihad in Pattani], Infojihad, 5 August 2008 (<http://infojihad.wordpress.com/2008/08/05/al-qaeda-asia-tenggara-penegasan-tentang-bersihnya-panji-panji-jihad-fi-sabilillah-di-pattani/>).

¹³⁴ ไม่เป็นที่ทราบชัดว่าเอกสารเบอร์ญิฮาด คี ปัตตานี ฉบับภาษามลายูถิ่นได้ถูกเผยแพร่กว้างขวางเพียงใด การสะกดคำว่า “ญิฮาด” ในที่นี้ใช้ตามต้นฉบับที่สำนักจุฬาราชมนตรีใช้ซึ่งจะแตกต่างจากการสะกดในส่วนอื่นๆ ของรายงาน

¹³⁵ สำนักจุฬาราชมนตรี, *ชี้แจงข้อเท็จจริงการบิดเบือนคำสอนศาสนาอิสลามในเอกสารเบอร์ญิฮาด คี ปัตตานี (การต่อสู้ที่ปัตตานี)*, ไม่ปรากฏวันที่ตีพิมพ์, หน้า 54

¹³⁶ อ้างแล้ว

¹³⁷ หนังสืออีกสองเล่มที่ราชการจัดทำคือ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดชายแดนภาคใต้, *ชมรมสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้, อิสลามกับความจริงที่ควรรู้* (ยะลา: 2550); และ *อิสลาม ความจริงที่ต้องเปิดเผย* (ยะลา: 2550) ซึ่งจัดพิมพ์โดยจังหวัดยะลา

¹³⁸ สำเร็จ ศรีหราช, *ขบวนการ BRN - Coordinate*, อ้างแล้ว, หน้า 185

¹³⁹ โครชกรูปสัมภาษณ์, ผู้นำศาสนาอิสลามและอดีตสมาชิกบีอาร์เอ็น, ตุลาคม 2550

V. โครงสร้างการปฏิบัติการของขบวนการ

ห้าปีหลังจากการปะทุของความรุนแรงในภาคใต้ยังคงมีความไม่ชัดเจนว่าใครเป็นแกนนำของขบวนการก่อความไม่สงบและโครงสร้างการปฏิบัติการเป็นเช่นไร การใช้ยุทธวิธีที่ปิดลับเช่นนี้ดูเหมือนว่าจะไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการจัดตั้งขององค์กรและไม่เป็นปัญหาต่อการคัดเลือกคนเข้าร่วมขบวนการแต่อย่างใด เมื่อดูจากผลกระทบของการใช้ความรุนแรงซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตนับพันแล้ว เราไม่อาจจะกล่าวอย่างคลุมเครือเลยว่านี่เป็นเพียงผลงานของพวกเขา “โจรกระจอก”

การปลูกฝังความคิดอุดมการณ์และการรับคนเข้าร่วมขบวนการกระทำอย่างเป็นระบบในหลายๆ พื้นที่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐบาลบางคนเชื่อว่าขบวนการก่อความไม่สงบมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดและลักลอบนำเข้าของหนีภาษี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระดมเงินทุน แต่ความเชื่อมโยงนั้นก็ไม่น่าจะเป็นในระดับแกนนำของขบวนการ

โครงสร้างของขบวนการและความสามารถของแกนนำในการควบคุมการปฏิบัติการของสมาชิกยังคงมีความคลุมเครือ ฝ่ายความมั่นคงและนักวิเคราะห์อิสระบางคนเชื่อว่าผู้ก่อความไม่สงบส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การนำของขบวนการบิอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนทหรือลูกหลานของพวกเขา ในขณะที่อีกหลายคนมองว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเป็นเครือข่ายที่ไม่มีศูนย์กลาง¹⁴⁰ งานวิจัยภาคสนามของโครชิสกรูปพบว่าผู้ที่ผ่านกระบวนการปลูกฝังทางความคิดและการฝึกแล้วจะปฏิบัติการอยู่ในหน่วยที่มีอิสระในการปฏิบัติการค่อนข้างสูง

ฝ่ายทหารได้วางแผนผังโครงสร้างการปฏิบัติการของบิอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนทโดยรวบรวมจากข้อมูลการสอบสวนผู้ก่อความไม่สงบที่ถูกควบคุมตัว ยังคงมีข้อสงสัยว่าโครงสร้างดังกล่าวจะเป็นระบบที่แน่นอนตายตัวมากเกินไปสำหรับการเคลื่อนไหวที่มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว กองทัพเชื่อว่าผู้ก่อความไม่สงบปฏิบัติการเป็นหน่วยอิสระหน่วยเล็กๆ โดยมีชื่อเรียกแต่ละหน่วยว่า *อาเยาะห์* (ayah) ซึ่งเป็นคำภาษามลายูที่มีความหมายว่า “พ่อ”

ซึ่งขบวนการใช้คำนี้เรียกผู้นำระดับหมู่บ้าน ในแต่ละอาเยาะห์จะแบ่งออกเป็นอย่างน้อยสี่ฝ่าย¹⁴¹ ฝ่ายแรกเรียกว่า *อูลามา* ซึ่งหมายถึงผู้นำศาสนามีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ศาสนาและการอบรมปลูกฝังความคิด ฝ่ายที่สองเรียกว่า *เปอร์มุดา* มีหน้าที่ดูแลเยาวชนฝ่ายที่สามคือ *ตุรงแก* เป็นฝ่ายที่คอยสนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐาน ฝ่ายเศรษฐกิจ ข้าราชการและงานจิตวิทยามวลชน¹⁴² และฝ่ายสุดท้าย คือ เลขาธิการทำหน้าที่ประสานงานระหว่างอาเยาะห์กับฝ่ายอื่นๆ¹⁴³

ฝ่ายทหารประเมินว่ามีอาเยาะห์อยู่ประมาณ 500 หน่วยในจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด¹⁴⁴ อาเยาะห์เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในโครงสร้างของขบวนการซึ่งเชื่อว่าเป็นโครงสร้างที่ลอกแบบมาจากระบบราชการไทย เหนืออาเยาะห์ขึ้นไปคือ *lekarang* (ตำบล) *daerah* (อำเภอ) *welayah* (จังหวัด) และ *kas* (ภาค) มีการแบ่งห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิมออกเป็นสามภาคด้วยกันคือ ปาดานิ ตะวันออก ภาคกลางและตะวันตก¹⁴⁵

หน่วยรบแบ่งออกเป็นสามพื้นที่ แต่ละพื้นที่มีนักรบ 600 ถึง 1,000 คน ในแต่ละพื้นที่ยังมีการแบ่งหน่วยรบออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือกลุ่มที่ประจำอยู่ในหมู่บ้านและมีการจัดตั้งเป็นหน่วยที่เรียกว่า อาร์เค (ซึ่งแต่ละหน่วยประกอบไปด้วยสมาชิกหกคน) หน่วยเหล่านี้ประกอบกันเป็น *regu* (หมู่) หมู่ประกอบกันเป็น *platung* (กองร้อย) และกองร้อยเป็น *kompil* (กองพัน) ส่วนที่สองคือหน่วยคอมมานโดที่ได้รับการฝึกอบรมในขั้นสูงกว่าและสามารถย้ายฐานปฏิบัติการไปเรื่อยๆ หน่วยคอมมานโดแต่ละหน่วยจะประกอบไปด้วย Malay tiger force (หน่วยเสือภูเขา) ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ป่าเขาเป็นหลัก หน่วยจู่โจมเร็วที่ปฏิบัติการตามหมู่บ้าน หน่วยระเบิดและหน่วยแพทย์¹⁴⁶

¹⁴¹ ข้อมูลว่ากองรบบางหน่วยระบุว่าในบางอาเยาะห์นั้นฝ่ายกลิธรรมและการสนับสนุนทางเศรษฐกิจและปัจจัยพื้นฐานจะดำเนินการโดยหน่วยที่แยกต่างหาก

¹⁴² ฝ่ายนี้เป็นหน่วยที่วางตะปูหรือใบหรือท่อนไม้บนถนนเพื่อป้องกันการติดตามของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงด้วย

¹⁴³ สำเร็จ ศรีหราช, *ขบวนการ BRN - Coordinate*, อ้างแล้ว, หน้า 18, 84 - 85

¹⁴⁴ อ้างแล้ว, หน้า 183.

¹⁴⁵ ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กล่าวถึงคือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล จังหวัดสตูลเป็นพื้นที่ที่ไม่มีการก่อความรุนแรง แม้ว่าจะมีพลเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิมก็ตาม จังหวัดสตูลไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรปาดานิในอดีตและคนที่นี่จะคุ้นเคยกับการพูดภาษาไทยและมีความกลมกลืนกับคนไทยส่วนใหญ่มากกว่า

¹⁴⁶ เอกสารที่โครชิสกรูปได้รับจากเจ้าหน้าที่ทหาร

¹⁴⁰ ดูคำอธิบายทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับขบวนการในภาคใต้ ใน Duncan McCargo, *Tearing Apart the Land: Islam and Legitimacy in Southern Thailand*, op. cit., pp. 168 - 175.

ผู้บัญชาการระดับจังหวัดจะเป็นหัวหน้าที่ควบคุมทั้งส่วนของอาร์เคและหน่วยคอมมานโดโดยผ่านสายบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ฝ่ายทหารเชื่อว่าในเขตฐานที่มั่นของพวกเขา การปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเป็นไปตามโครงสร้างดังกล่าวนี้ แต่พวกเขาอาจจะไม่สามารถจัดตั้งโครงสร้างดังกล่าวนี้ได้ในทุกพื้นที่

ฝ่ายความมั่นคงเชื่อว่าบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตมีสภาสูงสุดที่เรียกว่า Dewan Pimpinan Parti (DPP หรือ “สภาองค์กรนำ”) ไม่เป็นที่ทราบชัดว่าใครบ้างที่เป็นสมาชิกของดีพีพีถึงแม้ว่าฝ่ายความมั่นคงมีรายชื่อของผู้ที่คาดว่าจะเป็นสมาชิกของสภาแห่งนี้ซึ่งอาจรวมถึงพี่ชายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งในจังหวัดนราธิวาสและอุสตาสบางคน¹⁴⁷ ดีพีพีประกอบไปด้วยเจ็ดฝ่ายได้แก่ การต่างประเทศ การทหาร เยาวชน เศรษฐกิจ ประชาสัมพันธ์และอุลามา (ผู้นำศาสนา) และฝ่ายการปกครอง

แผนบันไดเจ็ดขั้นซึ่งถูกค้นพบในบ้านของมะแซ อุเซ็งมักถูกอ้างถึงโดยฝ่ายทหารอยู่บ่อยๆว่าเป็นแผนยุทธศาสตร์การแบ่งแยกดินแดน โดยแผนนี้จะเริ่มต้นจาก 1) การสร้างจิตสำนึกมวลชนโดยยึดมั่นในศาสนาอิสลาม ความเป็นมลายู มาตุภูมิปาตานี การยึดครองของสยาม และการต่อสู้ 2) การจัดตั้งมวลชนผ่านโรงเรียนสอนศาสนาต่างๆ สมาคมกีฬาและสหกรณ์ 3) การจัดตั้งองค์กรลับเพื่อปฏิบัติการกิจ 4) การจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธประมาณ 3,000 คน¹⁴⁸ 5) การปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมในหมู่ชาวมลายูมุสลิม เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ที่อยู่ในมาเลเซีย 6) เตรียมพร้อมปฏิบัติการหรือ “จุดดอกไม้ไฟแห่งการปฏิวัติ” และ 7) ก่อการปฏิวัติ¹⁴⁹ ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าแผนยุทธศาสตร์นี้มีบทบาทเพียงใดต่อการปฏิบัติการรายวันของขบวนการในภาคใต้

การอธิบายของฝ่ายความมั่นคงว่าศัตรูมีโครงสร้างที่เรียงลำดับชั้นลงมามีตัวรวมถึงมีอุดมการณ์และแผนการที่ชัดเจนดังกล่าวนี้ได้ถูกตั้งข้อสงสัยว่าอาจเป็นเพียงการสะท้อนภาพองค์การของตนเองที่มีโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจน นักวิเคราะห์อิสระที่ศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้เห็นต่างว่าขบวนการก่อความไม่สงบนั้นปฏิบัติ

การภายใต้โครงสร้างการบังคับบัญชาอุปถัมภ์แบบหลวมๆ ไม่มีผู้นำสูงสุดหนึ่งเดียวที่สามารถมีอิทธิพลหรือควบคุมกิจกรรมในพื้นที่ได้ เขาอธิบายว่ากลุ่มบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตเป็นกลุ่มปฏิบัติการที่ใหญ่ที่สุด ส่วนพูโลและบีไอพีที่มีบทบาทอยู่บ้างเช่นกัน¹⁵⁰ แก่นนำอาวุโสของขบวนการรุ่นเก่าคนหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กับคนทั้งในขบวนการรุ่นเก่าและใหม่กล่าวว่าขบวนการนี้มีโครงสร้างแต่ไม่รวมศูนย์อำนาจ เพราะหากไม่มีโครงสร้างแล้วก็คงไม่มีผู้ใดจะเข้าร่วมการต่อสู้เพื่อความฝันที่ไม่อาจเป็นไปได้¹⁵¹

ฝ่ายความมั่นคงตั้งข้อสงสัยว่าบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตนั้นมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในประเทศอินโดนีเซีย พวกเขาเชื่อว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบกลุ่มแรกๆ โดยเฉพาะก่อนที่ความรุนแรงจะปะทุขึ้นในปี 2547 นั้นได้รับการฝึกอบรมทางการทหารในประเทศอินโดนีเซีย ไม่เป็นที่ทราบชัดว่าการฝึกอบรมนั้นเป็นการดำเนินการกันเองในหมู่คนมลายูมุสลิมจากประเทศไทยหรือว่าพวกนักศึกษาไทยได้ถือโอกาสเข้าร่วมฝึกอบรมทางการทหารที่กองทัพอินโดนีเซียจัดให้สำหรับนักศึกษาที่นั่น ฝ่ายทหารเชื่อว่าบีอาร์เอ็น-โคออร์ดิเนตใช้ “สมาคมนักศึกษาอิสลามปัตตานีไทยในอินโดนีเซีย (Persatuan Mahasiswa Islam Pattani in Indonesia – PMIPTI) บังหน้าเพื่อรับสมัครสมาชิก¹⁵² นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ด้วยว่ามีชาวอินโดนีเซียบางคนเกี่ยวข้องกับในการก่อความรุนแรงแต่ยังไม่มีหลักฐานยืนยันชัดเจน¹⁵³ แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานว่าขบวนการในภาคใต้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่มมุสตาฟาในประเทศเพื่อนบ้านของไทย

¹⁵⁰ การพูดคุยส่วนตัวกับนักวิเคราะห์อิสระ, มกราคมและมกราคม, 2552

¹⁵¹ โครชกรูปสัมภาษณ์, อดีตสมาชิกบีไอพีพี, โกตาบารู, 20 มกราคม 2552

¹⁵² โครชกรูปสัมภาษณ์, ทวี สอดส่อง, อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ, กรุงเทพฯ, 7 มกราคม 2552; พล.ต.สำเร็จ ศรีหะราย, รองแม่ทัพภาคที่ 4, ปัตตานี, 13 มกราคม 2552 และ พล.ต.ท.อดุลย์แสงสิงแก้ว, ผู้ช่วยผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า, ชะลา, 26 มกราคม 2552

¹⁵³ เจ้าหน้าที่ทหารบางคนเชื่อว่าชาวอินโดนีเซียปะปนอยู่ในกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่บุกเข้าไปที่คลังอาวุธในค่ายทหารที่จังหวัดนราธิวาสเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 นอกจากนี้ยังเชื่อว่าศพของผู้ก่อความไม่สงบที่เสียชีวิตในวันที่ 28 เมษายน 2547 และไม่มีญาติมารับนั้นอาจเป็นคนอินโดนีเซีย โครชกรูปสัมภาษณ์, พล.ต. จำลอง คุณสงค์, รองผู้บัญชาการกองกำลังผสมพลเรือนตำรวจทหาร, 15 มกราคม 2552

¹⁴⁷ โครชกรูปสัมภาษณ์, ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจอาวุโส, มกราคม 2552

¹⁴⁸ นอกจากเป้าหมายในการฝึกนักรบ 3,000 คนแล้ว แผนการเจ็ดขั้นตอนยังระบุถึงเป้าหมายในการฝึกนักรบระดับ “เชี่ยวชาญ” อีก 300 คน และผู้ที่มีความศรัทธาในแนวทางนี้ 30,000 คน

¹⁴⁹ แผนการเจ็ดขั้นตอนนั้นเขียนด้วยอักษรยาวี คำแปลภาษาไทยโดยเจ้าหน้าที่ทหาร

VI. บทสรุป

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามมีความสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ชาวมลายูมุสลิมในภาคใต้เมื่อขบวนการมีฐานคิดอุดมการณ์แบบชาตินิยมมลายูจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่โรงเรียนเหล่านี้จะถูกใช้เป็นสถานที่บ่มเพาะความคิดและชักชวนคนเข้าร่วมต่อสู้ ในบางโรงเรียนขบวนการได้สืบทอดความคิดต่อกันมาหลายรุ่น การส่งผ่านทัศนะจากรุ่นสู่รุ่นแสดงให้เห็นถึงรากฐานทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของความขัดแย้ง การปลูกฝังความรู้สึกชาตินิยม การอุทิศตนเพื่อศาสนาอย่างแรงกล้าและการฝึกรบได้เริ่มขึ้นหลายปีก่อนที่ความรุนแรงจะปะทุขึ้นในปี 2547

สาเหตุหลักที่ผลักดันให้ชาวมลายูมุสลิมเข้าร่วมขบวนการก็เพื่อปกป้องอัตลักษณ์และต่อสู้กับการกดขี่ข่มเหง ด้วยความภาคภูมิใจในอดีตอัน “รุ่งเรือง” นักรบเหล่านี้ปรารถนาที่จะกอบกู้ดินแดนซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นอาณาจักรอิสระจากรัฐของคนนอกศาสนาซึ่งถูกมองว่าปกครองพวกเขาอย่างไม่เป็นธรรม ขบวนการจะคัดเลือกชาวมุสลิมที่เคร่งศาสนาและสร้างแรงบันดาลใจให้กับพวกเขาด้วยเรื่องราวของอาณาจักรปาตานีอันรุ่งเรือง และการกดขี่ข่มเหงของรัฐไทยในปัจจุบันก่อนที่จะชักชวนให้จับอาวุธต่อสู้ทำสงครามยุติการใช้ภาษาศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ความคิดเรื่องยุติเพื่อปลุกให้คนลุกขึ้นสู้ จะชัดเจนกว่าการต่อสู้ของขบวนการในยุคก่อน แม้ว่าคำที่ใช้อาจคล้ายกับที่กลุ่มญิฮาดสากล เช่น อัล-เคดาและเจมาห์ อิสลามียาห์ ใช้ แต่มีความแตกต่างในเชิงอุดมการณ์อย่างชัดเจน การต่อสู้ในภาคใต้ของไทยมีรากฐานจากชาตินิยมมลายูมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการญิฮาดสากล

ทัศนะของเจ้าหน้าที่รัฐบาลคนที่มองกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอย่างผิวเผินว่าเพียงเป็นพวกคิดยาเสพติดหรือโจรกระจอกอย่างที่รัฐบาลทักษิณเคยกล่าวไว้ได้ถูกทำลาย ทั้งนี้เพราะคนที่เข้าร่วมขบวนการจำนวนมากถูกดึงดูดด้วยความคิดอุดมการณ์ชาติพันธุ์นิยม รวมถึงความรู้สึกว่าถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

รัฐบาลไทยไม่ค่อยให้ความสนใจกับปัญหาภาคใต้เท่าที่ควร เพราะต้องเผชิญกับปัญหาการเมืองที่กระทบต่อเสถียรภาพของตนเอง อย่างไรก็ตามรัฐบาลจำเป็นต้องหันกลับมาใส่ใจแสวงหาหนทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการตอบโต้ทางการทหาร การปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบด้วยความรุนแรงตั้งแต่จะก่อให้เกิดผลเสียและผลักดันให้มีผู้เข้าร่วมขบวนการมากขึ้นไปอีก ความพยายามเพ่งเล็งและควบคุมจำกัดกิจกรรมของขบวนการที่อาจจะดำเนินการอยู่ในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้พยายามที่จะจัดการกับต้นเหตุที่ใหญ่กว่าซึ่งเป็นที่มาของความขัดแย้งยังจะทำให้การต่อต้านที่มีมายาวนานหลายทศวรรษขยายตัวมากยิ่งขึ้น แม้ว่าทั้งสองฝ่ายต่างก็ควรจะต้องปรับทัศนคติเข้าหากัน แต่ความพยายามของรัฐบาลไทยในการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมไทยในหมู่ชาวมลายูมุสลิมโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายย่อมไม่อาจจะทำให้การแก้ปัญหาสัมฤทธิ์ผลได้

ปัญหาที่ทำให้เกิดความเจ็บแค้นซึ่งเป็นเชื้อไฟให้กับขบวนการก่อความไม่สงบต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและเห็นผลเป็นรูปธรรม นั่นก็คือการยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการนำตัวผู้รับผิดชอบต่อการกระทำในอดีตดังกล่าวมาลงโทษ การเปลี่ยนนโยบายหรือการปฏิบัติที่ไม่เคารพต่ออัตลักษณ์ของชาวมลายูมุสลิมควรจะเป็นก้าวต่อไป รัฐบาลควรจะให้ความเคารพต่อภาษาศาสนาและวัฒนธรรมของพวกเขา การแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้แทนชาวมลายูมุสลิมในโครงสร้างทางการเมืองและการปกครองในระดับท้องถิ่นควรเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา ถึงเวลาที่รัฐบาลควรจะเน้นการแก้ปัญหาด้วยการเมืองมากกว่าการทหาร

กรุงเทพฯ / บรัสเซลส์ 22 มิถุนายน 2552

ภาคผนวก ก แผนที่ประเทศไทย

ภาคผนวก ข
แผนที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ภาคผนวก ค

ข้อมูลเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล โครซิสกรุป

อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล โครซิสกรุป (โครซิสกรุป) เป็นองค์กรเอกชนอิสระที่ไม่แสวงหากำไรและไม่ใช่งานรัฐบาลซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานกว่า 130 คนกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ในห้าทวีปเพื่อวิเคราะห์วิจัยสถานการณ์ด้วยการเก็บข้อมูลในพื้นที่และทำงานรณรงค์กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นเหล่านั้นในระดับสูงเพื่อป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่รุนแรงในจุดต่างๆ ทั่วโลก

แนวทางการทำงานของโครซิสกรุปมีพื้นฐานจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โครซิสกรุปมีทีมงานนักวิเคราะห์การเมืองที่ทำงานอยู่ในพื้นที่หรือในพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศที่มีโอกาสจะเกิดปัญหาหรือที่ปัญหามีแนวโน้มจะรุนแรงหรือว่าฟื้นตัวขึ้นมาใหม่ โครซิสกรุปจะออกรายงานเชิงวิเคราะห์ซึ่งรวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อเสนอต่อผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในเชิงนโยบายในระดับระหว่างประเทศ โดยวางอยู่บนฐานการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินสถานการณ์ในภาคสนาม นอกจากนี้ โครซิสกรุปยังออกรายงานรายเดือน “โครซิส ว็อช” (Crisis Watch) ซึ่งมีความยาวสิบสองหน้าชื่อ นำเสนอการสรุปสถานการณ์ล่าสุดของปัญหาความขัดแย้งหรือสถานการณ์ที่ส่อเค้าที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งสำคัญๆ ทั่วโลกด้วย

โครซิสกรุปเผยแพร่รายงานผ่านทางระบบอีเมลและทางเว็บไซต์ขององค์กรคือ www.crisisgroup.org โครซิสกรุปทำงานโดยร่วมมือกับรัฐบาลและหน่วยงานที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลอย่างใกล้ชิดซึ่งรวมไปถึงสื่อมวลชน เพื่อนำเสนอบทวิเคราะห์สถานการณ์วิกฤติต่างๆ รวมทั้งผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายของโครซิสกรุป

คณะกรรมการบริหารของโครซิสกรุปประกอบไปด้วยบุคคลสำคัญในวงการการเมือง การทูต ธุรกิจและสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รายงานและข้อเสนอแนะต่างๆ ได้รับความสนใจจากผู้อ่านคนนโยบายระดับสูงทั่วโลก โครซิสกรุปมีประธานร่วมสองท่าน คือ Christopher Patten อดีตกรรมการธิการด้านกิจการภายนอกของสหภาพยุโรป และ Thomas Pickering อดีตเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ส่วนประธานกรรมการบริหารตั้งแต่ปี 2543 คือ Gareth Evans อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของออสเตรเลีย

สำนักงานใหญ่ของโครซิสกรุปอยู่ในกรุงบรัสเซลส์ และมีสำนักงานหลักที่ดูแลงานด้านการรณรงค์เชิงนโยบายอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี (ซึ่งเป็นสถานที่ที่โครซิสกรุปจดทะเบียนตามกฎหมาย) และนิวยอร์ก นอกจากนี้ยังมีสำนักงานที่มีขนาดเล็กกว่าในกรุงลอนดอนและมีเจ้าหน้าที่ประสานงานในกรุงมอสโกและปักกิ่ง โครซิสกรุปมีสำนักงานระดับภูมิภาคอีกเก้าแห่ง (ใน Bishkek, Bogotá, Dakar, Islamabad, Istanbul, Jakarta, Nairobi, Pristina and Tbilisi) และมีนักวิเคราะห์ที่ทำงานในที่ต่างๆ อีกสิบแปดแห่งด้วยกัน (Abuja, Baku, Bangkok, Beirut, Cairo, Colombo, Damascus, Dili, Jerusalem, Kabul, Kathmandu, Kinshasa, Ouagadougou, Port-au-Prince, Pretoria, Sarajevo, Seoul and Tehran) ในขณะนี้โครซิสกรุปทำงานครอบคลุมพื้นที่ที่มีปัญหาความขัดแย้งหรือมีโอกาสเกิดปัญหาว่า 60 จุดในสี่ทวีป ในทวีปแอฟริกาโครซิสกรุปทำการศึกษาวิจัยใน Burundi, Cameroon,

Central African Republic, Chad, Côte d'Ivoire, Democratic Republic of the Congo, Eritrea, Ethiopia, Guinea, Guinea-Bissau, Kenya, Liberia, Nigeria, Rwanda, Sierra Leone, Somalia, South Africa, Sudan, Uganda และ Zimbabwe ในเอเชีย โครซิสกรุปทำการวิจัยใน Afghanistan, Bangladesh, Burma/

Myanmar, Indonesia, Kashmir, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Nepal, North Korea, Pakistan, Philippines, Sri Lanka, Taiwan Strait, Tajikistan, Thailand, Timor-Leste, Turkmenistan และ Uzbekistan ในยุโรปทำการวิจัยใน Armenia, Azerbaijan, Bosnia and Herzegovina, Cyprus, Georgia, Kosovo, Macedonia, Russia (North Caucasus), Serbia, Turkey และ Ukraine ส่วนในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือทำการวิจัยใน Algeria, Egypt, Gulf States, Iran, Iraq, Israel-Palestine, Lebanon, Morocco, Saudi Arabia, Syria และ Yemen ส่วนในลาตินอเมริกาและคาบสมุทรคาริบเบียนทำการวิจัยใน Bolivia, Colombia, Ecuador, Guatemala, Haiti และ Venezuela

โครซิสกรุปได้เงินสนับสนุนจากรัฐบาลประเทศต่างๆ มูลนิธิเพื่อการกุศล บริษัทต่างๆ รวมถึงผู้บริจาคที่เป็นรายบุคคล หน่วยงานรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่องค์กรอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ Australian Agency for International Development, Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Austrian Development Agency, Belgian Ministry of Foreign Affairs, Canadian International Development Agency, Canadian International Development and Research Centre, Foreign Affairs and International Trade Canada, Czech Ministry of Foreign Affairs, Royal Danish Ministry of Foreign Affairs, Dutch Ministry of Foreign Affairs, Finnish Ministry of Foreign Affairs, French Ministry of Foreign Affairs, German Federal Foreign Office, Irish Aid, Japan International Cooperation Agency, Principality of Liechtenstein, Luxembourg Ministry of Foreign Affairs, New Zealand Agency for International Development, Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish Ministry for Foreign Affairs, Swiss Federal Department of Foreign Affairs, Turkish Ministry of Foreign Affairs, United Arab Emirates Ministry of Foreign Affairs, United Kingdom Department for International Development, United Kingdom Economic and Social Research Council, U.S. Agency for International Development.

ผู้บริจาคเงินในส่วนที่เป็นมูลนิธิและจากภาคธุรกิจทั้งที่ให้การสนับสนุนรายปีและ/หรือสนับสนุนกองทุน Securing the Future ได้แก่ the Better World Fund, Carnegie Corporation of New York, William & Flora Hewlett Foundation, Humanity United, Hunt Alternatives Fund, Jewish World Watch, Kimsey Foundation, Korea Foundation, John D. & Catherine T. MacArthur Foundation, Open Society Institute, Victor Pinchuk Foundation, Radcliffe Foundation, Sigrid Rausing Trust, Rockefeller Brothers Fund และ VIVA Trust.

มิถุนายน 2552

ภาคผนวก ง

รายงานไครซิสกรุปเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียตั้งแต่ปี 2549

เอเชียกลาง

Uzbekistan: In for the Long Haul, Asia Briefing N°45, 16 February 2006 (also available in Russian)

Central Asia: What Role for the European Union?, Asia Report N°113, 10 April 2006

Kyrgyzstan's Prison System Nightmare, Asia Report N°118, 16 August 2006 (also available in Russian)

Uzbekistan: Europe's Sanctions Matter, Asia Briefing N°54, 6 November 2006

Kyrgyzstan on the Edge, Asia Briefing N°55, 9 November 2006 (also available in Russian)

Turkmenistan after Niyazov, Asia Briefing N°60, 12 February 2007

Central Asia's Energy Risks, Asia Report N°133, 24 May 2007 (also available in Russian)

Uzbekistan: Stagnation and Uncertainty, Asia Briefing N°67, 22 August 2007

Political Murder in Central Asia: No Time to End Uzbekistan's Isolation, Asia Briefing N°76, 13 February 2008

Kyrgyzstan: The Challenge of Judicial Reform, Asia Report N°150, 10 April 2008 (also available in Russian)

Kyrgyzstan: A Deceptive Calm, Asia Briefing N°79, 14 August 2008 (also available in Russian)

Tajikistan: On the Road to Failure, Asia Report N°162, 12 February 2009

เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ

China and North Korea: Comrades Forever?, Asia Report N°112, 1 February 2006 (also available in Korean)

After North Korea's Missile Launch: Are the Nuclear Talks Dead?, Asia Briefing N°52, 9 August 2006 (also available in Korean and Russian)

Perilous Journeys: The Plight of North Koreans in China and Beyond, Asia Report N°122, 26 October 2006 (also available in Korean and Russian)

North Korea's Nuclear Test: The Fallout, Asia Briefing N°56, 13 November 2006 (also available in Korean and Russian)

After the North Korean Nuclear Breakthrough: Compliance or Confrontation?, Asia Briefing N°62, 30 April 2007 (also available in Korean and Russian)

North Korea-Russia Relations: A Strained Friendship, Asia Briefing N°71, 4 December 2007 (also available in Russian)

South Korea's Election: What to Expect from President Lee, Asia Briefing N°73, 21 December 2007

China's Thirst for Oil, Asia Report N°153, 9 June 2008 (also available in Chinese)

South Korea's Elections: A Shift to the Right, Asia Briefing N°77, 30 June 2008

North Korea's Missile Launch: The Risks of Overreaction, Asia Briefing N°91, 31 March 2009

China's Growing Role in UN Peacekeeping, Asia Report N°166, 17 April 2009

North Korea's Chemical and Biological Weapons Programs, Asia Report N°167, 18 June 2009

North Korea's Nuclear and Missile Programs, Asia Report N°168, 18 June 2009

North Korea: Getting Back to Talks, Asia Report N°169, 18 June 2009

เอเชียใต้

Nepal: Electing Chaos, Asia Report N°111, 31 January 2006

Pakistan: Political Impact of the Earthquake, Asia Briefing N°46, 15 March 2006

Nepal's Crisis: Mobilising International Influence, Asia Briefing N°49, 19 April 2006

Nepal: From People Power to Peace?, Asia Report N°115, 10 May 2006 (also available in Nepali)

Afghanistan's New Legislature: Making Democracy Work, Asia Report N°116, 15 May 2006

India, Pakistan and Kashmir: Stabilising a Cold Peace, Asia Briefing N°51, 15 June 2006

Pakistan: the Worsening Conflict in Balochistan, Asia Report N°119, 14 September 2006

Bangladesh Today, Asia Report N°121, 23 October 2006

Countering Afghanistan's Insurgency: No Quick Fixes, Asia Report N°123, 2 November 2006

Sri Lanka: The Failure of the Peace Process, Asia Report N°124, 28 November 2006

Pakistan's Tribal Areas: Appeasing the Militants, Asia Report N°125, 11 December 2006

Nepal's Peace Agreement: Making it Work, Asia Report N°126, 15 December 2006

Afghanistan's Endangered Compact, Asia Briefing N°59, 29 January 2007

Nepal's Constitutional Process, Asia Report N°128, 26 February 2007 (also available in Nepali)

Pakistan: Karachi's Madrasas and Violent Extremism, Asia Report N°130, 29 March 2007

Discord in Pakistan's Northern Areas, Asia Report N°131, 2 April 2007

Nepal's Maoists: Purists or Pragmatists?, Asia Report N°132, 18 May 2007 (also available in Nepali)

Sri Lanka's Muslims: Caught in the Crossfire, Asia Report N°134, 29 May 2007

Sri Lanka's Human Rights Crisis, Asia Report N°135, 14 June 2007

Nepal's Troubled Tarai Region, Asia Report N°136, 9 July 2007 (also available in Nepali)

Elections, Democracy and Stability in Pakistan, Asia Report N°137, 31 July 2007

Reforming Afghanistan's Police, Asia Report N°138, 30 August 2007

Nepal's Fragile Peace Process, Asia Briefing N°68, 28 September 2007 (also available in Nepali)

Pakistan: The Forgotten Conflict in Balochistan, Asia Briefing N°69, 22 October 2007

Sri Lanka: Sinhala Nationalism and the Elusive Southern Consensus, Asia Report N°141, 7 November 2007

Winding Back Martial Law in Pakistan, Asia Briefing N°70, 12 November 2007

Nepal: Peace Postponed, Asia Briefing N°72, 18 December 2007 (also available in Nepali)

After Bhutto's Murder: A Way Forward for Pakistan, Asia Briefing N°74, 2 January 2008

Afghanistan: The Need for International Resolve, Asia Report N°145, 6 February 2008

Sri Lanka's Return to War: Limiting the Damage, Asia Report N°146, 20 February 2008

Nepal's Election and Beyond, Asia Report N°149, 2 April 2008 (also available in Nepali)

Restoring Democracy in Bangladesh, Asia Report N°151, 28 April 2008

Nepal's Election: A Peaceful Revolution?, Asia Report N°155, 3 July 2008 (also available in Nepali)

Nepal's New Political Landscape, Asia Report N°156, 3 July 2008 (also available in Nepali)

Reforming Pakistan's Police, Asia Report N°157, 14 July 2008

Taliban Propaganda: Winning the War of Words?, Asia Report N°158, 24 July 2008

Sri Lanka's Eastern Province: Land, Development, Conflict, Asia Report N°159, 15 October 2008

Reforming the Judiciary in Pakistan, Asia Report N°160, 16 October 2008

Bangladesh: Elections and Beyond, Asia Briefing N°84, 11 December 2008

Policing in Afghanistan: Still Searching for a Strategy, Asia Briefing N°85, 18 December 2008

Nepal's Faltering Peace Process, Asia Report N°163, 19 February 2009 (also available in Nepali)

Afghanistan: New U.S. Administration, New Directions, Asia Briefing N°89, 13 March 2009

Pakistan: The Militant Jihadi Challenge, Asia Report N°164, 13 March 2009

Development Assistance and Conflict in Sri Lanka: Lessons from the Eastern Province, Asia Report N°165, 16 April 2009

Pakistan's IDP Crisis: Challenges and Opportunities, Asia Briefing N°93, 3 June 2009

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Papua: The Dangers of Shutting Down Dialogue, Asia Briefing N°47, 23 March 2006 (also available in Indonesian)

Aceh: Now for the Hard Part, Asia Briefing N°48, 29 March 2006

Managing Tensions on the Timor-Leste/Indonesia Border, Asia Briefing N°50, 4 May 2006

Terrorism in Indonesia: Noordin's Networks, Asia Report N°114, 5 May 2006 (also available in Indonesian)

Islamic Law and Criminal Justice in Aceh, Asia Report N°117, 31 July 2006 (also available in Indonesian)

Papua: Answers to Frequently Asked Questions, Asia Briefing N°53, 5 September 2006

Resolving Timor-Leste's Crisis, Asia Report N°120, 10 October 2006 (also available in Indonesian)

Aceh's Local Elections: The Role of the Free Aceh Movement (GAM), Asia Briefing N°57, 29 November 2006

Myanmar: New Threats to Humanitarian Aid, Asia Briefing N°58, 8 December 2006

Jihadism in Indonesia: Poso on the Edge, Asia Report N°127, 24 January 2007 (also available in Indonesian)

Southern Thailand: The Impact of the Coup, Asia Report N°129, 15 March 2007 (also available in Thai)

Indonesia: How GAM Won in Aceh, Asia Briefing N°61, 22 March 2007

Indonesia: Jemaah Islamiyah's Current Status, Asia Briefing N°63, 3 May 2007

Indonesia: Decentralisation and Local Power Struggles in Maluku, Asia Briefing N°64, 22 May 2007

Timor-Leste's Parliamentary Elections, Asia Briefing N°65, 12 June 2007

Indonesian Papua: A Local Perspective on the Conflict, Asia Briefing N°66, 19 July 2007 (also available in Indonesian)

Aceh: Post-Conflict Complications, Asia Report N°139, 4 October 2007 (also available in Indonesian)

Southern Thailand: The Problem with Paramilitaries, Asia Report N°140, 23 October 2007 (also available in Thai)

"Deradicalisation" and Indonesian Prisons, Asia Report N°142, 19 November 2007 (also available in Indonesian)

Timor-Leste: Security Sector Reform, Asia Report N°143, 17 January 2008 (also available in Tetum)

Indonesia: Tackling Radicalism in Poso, Asia Briefing N°75, 22 January 2008

Burma/Myanmar: After the Crackdown, Asia Report N°144, 31 January 2008

Indonesia: Jemaah Islamiyah's Publishing Industry, Asia Report N°147, 28 February 2008 (also available in Indonesian)

Timor-Leste's Displacement Crisis, Asia Report N°148, 31 March 2008

The Philippines: Counter-insurgency vs. Counter-terrorism in Mindanao, Asia Report N°152, 14 May 2008

Indonesia: Communal Tensions in Papua, Asia Report N°154, 16 June 2008 (also available in Indonesian)

Indonesia: Implications of the Ahmadiyah Decree, Asia Briefing N°78, 7 July 2008 (also available in Indonesian)

Thailand: Political Turmoil and the Southern Insurgency, Asia Briefing N°80, 28 August 2008 (also available in Thai)

Indonesia: Pre-election Anxieties in Aceh, Asia Briefing N°81, 9 September 2008 (also available in Indonesian)

Thailand: Calming the Political Turmoil, Asia Briefing N°82, 22 September 2008 (also available in Thai)

Burma/Myanmar After Nargis: Time to Normalise Aid Relations, Asia Report N°161, 20 October 2008 (also available in Chinese)

The Philippines: The Collapse of Peace in Mindanao, Asia Briefing N°83, 23 October 2008

Local Election Disputes in Indonesia: The Case of North Maluku, Asia Briefing N°86, 22 January 2009

Timor-Leste: No Time for Complacency, Asia Briefing N°87, 09 February 2009

The Philippines: Running in Place in Mindanao, Asia Briefing N°88, 16 February 2009

Indonesia: Deep Distrust in Aceh as Elections Approach, Asia Briefing N°90, 23 March 2009

Indonesia: Radicalisation of the "Palembang Group", Asia Briefing N°92, 20 May 2009

รายงานอื่นๆ

สำหรับรายงานของไครซิสกรุปเกี่ยวกับ

- แอฟริกา
- ยุโรป
- ลาตินอเมริกาและคาริบเบียน
- ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ
- ประเด็นเฉพาะต่างๆ
- ไครซิส วöch

ไปรคดูเว็บไซต์ขององค์กร www.crisisgroup.org

ภาคผนวก จ รายชื่อคณะกรรมการไครซิสกรุป

Co-Chairs

Lord (Christopher) Patten

Former European Commissioner for External Relations, Governor of Hong Kong and UK Cabinet Minister; Chancellor of Oxford University

Thomas R Pickering

Former U.S. Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria; Vice Chairman of Hills & Company

President & CEO

Gareth Evans

Former Foreign Minister of Australia

Executive Committee

Morton Abramowitz

Former U.S. Assistant Secretary of State and Ambassador to Turkey

Emma Bonino*

Former Italian Minister of International Trade and European Affairs and European Commissioner for Humanitarian Aid

Cheryl Carolus

Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the ANC

Maria Livanos Cattaudi

Member of the Board, Petroplus, Switzerland

Yoichi Funabashi

Editor-in-Chief & Columnist, The Asahi Shimbun, Japan

Frank Giustra

Chairman, Endeavour Financial, Canada

Stephen Solarz

Former U.S. Congressman

George Soros

Chairman, Open Society Institute

Pär Stenbäck

Former Foreign Minister of Finland

*Vice Chair

Other Board Members

Adnan Abu-Odeh

Former Political Adviser to King Abdullah II and to King Hussein, and Jordan Permanent Representative to the UN

Kenneth Adelman

Former U.S. Ambassador and Director of the Arms Control and Disarmament Agency

HRH Prince Turki al-Faisal

Former Ambassador of the Kingdom of Saudi Arabia to the U.S.

Kofi Annan

Former Secretary-General of the United Nations; Nobel Peace Prize (2001)

Louise Arbour

Former UN High Commissioner for Human Rights and Chief Prosecutor for the International Criminal Tribunals for the former Yugoslavia and for Rwanda

Richard Armitage

Former U.S. Deputy Secretary of State

Lord (Paddy) Ashdown

Former High Representative for Bosnia and Herzegovina and Leader of the Liberal Democrats, UK

Shlomo Ben-Ami

Former Foreign Minister of Israel

Lakhdar Brahimi

Former Special Adviser to the UN Secretary-General and Foreign Minister of Algeria

Zbigniew Brzezinski

Former U.S. National Security Advisor to the President

Kim Campbell

Former Prime Minister of Canada

Naresh Chandra

Former Indian Cabinet Secretary and Ambassador to the U.S.

Joaquim Alberto Chissano

Former President of Mozambique

Wesley Clark

Former NATO Supreme Allied Commander, Europe

Pat Cox

Former President of the European Parliament

Uffe Ellemann-Jensen

Former Foreign Minister of Denmark

Mark Eyskens

Former Prime Minister of Belgium

Joschka Fischer

Former Foreign Minister of Germany

Yegor Gaidar

Former Prime Minister of Russia

Carla Hills

Former U.S. Secretary of Housing and U.S. Trade Representative

Lena Hjelm-Wallén

Former Deputy Prime Minister and Foreign Affairs Minister of Sweden

Swanee Hunt

Former U.S. Ambassador to Austria; Chair, The

Initiative for Inclusive Security and President, Hunt Alternatives Fund

Anwar Ibrahim

Former Deputy Prime Minister of Malaysia

Mo Ibrahim

Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Asma Jahangir

UN Special Rapporteur on the Freedom of Religion or Belief; Chairperson, Human Rights Commission of Pakistan

James V. Kimsey

Founder and Chairman Emeritus of America Online, Inc. (AOL)

Wim Kok

Former Prime Minister of the Netherlands

Aleksander Kwaśniewski

Former President of Poland

Ricardo Lagos

Former President of Chile

Joanne Leedom-Ackerman

Former International Secretary of International PEN; Novelist and journalist, U.S.

Jessica Tuchman Mathews

President, Carnegie Endowment for International Peace, U.S.

Moisés Naím

Former Venezuelan Minister of Trade and Industry; Editor in Chief, Foreign Policy

Ayo Obe

Chair, Board of Trustees, Goree Institute, Senegal

Christine Ockrent

CEO, French TV and Radio World Services

Victor Pinchuk

Founder of EastOne and Victor Pinchuk Foundation

Fidel V. Ramos

Former President of Philippines

Güler Sabancı

Chairperson, Sabancı Holding, Turkey

Ghassan Salamé

Former Lebanese Minister of Culture; Professor, Sciences Po, Paris

Thorvald Stoltenberg

Former Foreign Minister of Norway

Ernesto Zedillo

Former President of Mexico; Director, Yale Center for the Study of Globalization

PRESIDENT'S COUNCIL

Crisis Group's President's Council is a distinguished group of major individual and corporate donors providing essential support, time and expertise to Crisis Group in delivering its core mission.

BHP Billiton
Canaccord Adams Limited
Alan Griffiths
**Iara Lee & George Gund III Founda-
tion**

Frank Holmes Frederick Iseman
George Landegger
Ford Nicholson
Royal Bank of Scotland
StatoilHydro ASA

Ian Telfer
Guy Ullens de Schooten
Neil Woodyer
Don Xia

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Crisis Group's International Advisory Council comprises significant individual and corporate donors who contribute their advice and experience to Crisis Group on a regular basis.

Rita E. Hauser
(Co-Chair)
Elliott Kulick
(Co-Chair)
Hamza al Kholi
Anglo American PLC
APCO Worldwide Inc.
Equinox Partners
Ed Bachrach
Patrick Benzie
Stanley Bergman & Edward Bergman
Harry Bookey & Pamela Bass-Bookey
David Brown
John Chapman Chester

Chevron
Richard Cooper
Neil & Sandy DeFeo
John Ehara
Seth Ginns
Joseph Hotung
Khaled Juffali
H.J. Keilman
George Kellner
Amed Khan
Zelmira Koch
Scott Lawlor
Jean Manas
Marco Marazzi

McKinsey & Company
Najib Mikati
Harriet Mouchly-Weiss
Yves Oltramare
Donald Pels and Wendy Keys
Anna Luisa Ponti & Geoffrey Hoguet
Michael Riordan
Tilleke & Gibbins
Vale
VIVATrust
**Yapı Merkezi Construction and Industry
Inc.**

SENIOR ADVISERS

Crisis Group's Senior Advisers are former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on from time to time (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari
(Chairman Emeritus)
George Mitchell
(Chairman Emeritus)
Hushang Ansary
Ersin Arioglu
Óscar Arias
Diego Arria
Zainab Bangura
Christoph Bertram
Alan Blinken
Jorge Castañeda
Eugene Chien
Victor Chu

Mong Joon Chung
Gianfranco Dell'Alba
Jacques Delors
Alain Destexhe
Mou-Shih Ding
Gernot Erler
Marika Fahlén
Stanley Fischer
Malcolm Fraser
I.K. Gujral
Max Jakobson
Todung Mulya Lubis
Allan J. MacEachen

Graça Machel
Barbara McDougall
Matthew McHugh
Nobuo Matsunaga
Miklós Németh
Timothy Ong
Olara Otunnu
Shimon Peres
Surin Pitsuwan
Cyril Ramaphosa
George Robertson
Michel Rocard
Volker Rühle

Mohamed Sahnoun
Salim A. Salim
Douglas Schoen
**Christian Schwarz-
Schilling**
Michael Sohlman
William O. Taylor
Leo Tindemans
Ed van Thijn
Simone Veil
Shirley Williams
Grigory Yavlinski
Uta Zapf